

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 5. — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L. Za inozemstvo 30 L.
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Zopet bombe na Malto

Stotine bomb na letalski oporišči La Valletta in Mikaba
Mnogo sovražnih letal uničenih — Spopadi v Vzhodni Afriki

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 23. oktobra naslednje vojno poročilo št. 508:

Lovske enote Kr. letalstva so večeraj popoldne učinkovito bombardirale letala na letališču v Mikabbi (Malta). Pri kasnejših akcijah so naši lovci napadli sovražne formacije: v bitki, ki je nastala, so sestrelili v plamenih šest letal tipa »Hurricane«, a sedmo, ki je bilo močno zadeto, je smatrali za izgubljeno. Vsa naša letala so se vrnila; le eno je bilo poškodovano. Posebno so se odlikovali v tej bitki skupina, ki ji je poveljeval podpolkovnik Marco Minio-Paluello ter eskadra kapitanov Antonia Larimonta-Pergumena in Maria Pluda. Ponoči je bilo letališče v Mikabbi ponovno predmet napada naših bombnikov.

V severni Afriki je bilo v loč. akcijah na bojišču pri Tobruku zajetih nekaj ujetnikov. Nemška letala so bombardirala trdnjavske cilje in povzročila eksplozije. Med napadom na Tripolis, ki smo ga omenili v poročilu z dne 21. oktobra, je bilo sestreljeno eno angleško letalo.

V vzhodni Afriki je bilo nekaj spopadov, ugodnih za naše čete, ki so sovražniku povzročile izgube.

Z operacijskega področja, 24. okt. s. Predvečerajšnjim popoldne je skupina lovskih letal izvedla nekaj drznih sunkov v nizkem poletu na letališče Mikabo na Malti. Letala so pri tem s strojnimi obstrukcijskimi napravami, ki so bili razvrščeni na vzletišču in neposredni sosesčini. Nekaj ur pozneje se je pojavila nad otokom druga skupina italijanskih tovorn.

letela je na sovražna lovska letala, ki so se verjetno dvignila z letališča sprčo kakega alarma in se skušala približati italijanskim letalom. Bilo jih je precej in samih »Hurricaneov«. Italijanska formacija pa je sprejela borbo, ki se je v vsej naglici razvnela z vso silovitostjo baš nad Valletto. Kakor vsi dosedanja letalski spopadi, se je tudi ta kmalu zaključil. V hipu so bili italijanski piloti v tehnični premoči in Angleži so izgubili šest aparatov. Zažgalni izstrelki so zadeli sovražna letala, tako da je drugo za drugim padlo v morje. Preostala sovražna letala pa so se skušala naglo umakniti z bojnega področja. Toda med tem je bilo še eno izmed njih zadeto tako hudo, da je verjetno prav tako izgubljeno.

V noči na četrtek je bilo letališče v Mikabbi znova napadeno. Italijanski bombniki so odrgli več nekaj sto zažgalnih bomb. Soditi je, da je bila tako pri popoldanskem napadu kakor pri nočnem bombardiranju sovražna letalska baza hudo poškodovana in da je bilo na tleh uničenih ali poškodovanih precej sovražnih letal. Pri vsem tem pa nobeno italijansko letalo ni bilo resneje zadeto.

Zrtve letalskih napadov

Rim, 24. okt. s. Sročili so bili objavljeni podatki o žrtvah zadnjih letalskih napadov na Neapelj in Aci S. Antonio v Cataniji v noči na sredo. V Neaplju je bilo ubitih 15 ljudi, med njimi 7 dečkov v starosti od 2 do 14 let. Ranjeno je bilo 29 ljudi. V Aci San Antonio je bil ubit neki študent, ranjenih pa je bilo 5 nadaljnjih ljudi.

Dalekosežni sporazumi

so bili doseženi o priliki obiska nemškega ministra Funka
v Rimu o bodočem še tesnejšem gospodarskem sodelovanju Italije in Nemčije

Rim, 24. okt. s. Obisk nemškega gospodarskega ministra dr. Funka pri ministru za devize in valute Riccardiu se je večeraj zaključil. V zadnjih dneh sta imela oba državna čela vrsto razgovorov, tako da sta lahko proučila vsa vprašanja, ki zadevajo gospodarstvo obeh zaveznih držav, ki ju družijo tudi vezi lojalnega prijateljstva. Ob tej priliki je bilo mogoče ugotoviti, da se v polni meri izvaja gospodarsko sodelovanje med Italijo in Nemčijo, ki se opira na sklenjene sporazume, tako da je gospodarska fronta osti prav tako jaka kakor vojaška. Ministra sta imela priložnost izmenjati svoje misli in stališča tudi glede izkušnji, ki sta si jih pridobili obe državi na gospodarskem področju za časa vojne. Ta izmenjava misli se je pričela že ob priliki obiska ministra Riccardia v Berlinu, ki je bil tam lani v jeseni.

Prav posebej sta razpravljala o cenah in njihovi nivelizaciji tako v Italiji in Nemčiji sami, kakor tudi v prometu med obema ter med njima in drugimi državami. Glede na to so na nemški strani izjavili, da tudi leta 1942. ne bodo povišali cen premoga ter bodo ostale take, kakor so bile določene že ob pričetku tega leta. To je velikega pomena, ker cene premoga v Italiji vplivajo na splošni razvoj cen. Na italijanski strani pa so se obvezali, da bodo, kar se tiče italijanskega izvoza v Nemčijo, na primeren način blokirali cene izvoznemu blagu v smislu doseženega sporazuma.

Nadalje so z nemške strani zagotovili Italiji dodatne dobave vojnih potrebščin. Kar se tiče sedanega in bodočega obravnavanja valutarnih problemov, je bil dosežen popoln sporazum. Razgovori so se končno nanašali na vprašanja, kako naj se v bodoče gospodarsko uredi evropski kontinent. Ti razgovori so se pričeli že lani. Tudi v tem pogledu je bil dosežen popoln sporazum med obema vlada, posebno glede potrebe, da se pripravi določen sistem v evropskem gospodarskem okviru, sprčo katerega si bo Evropa lahko zagotovila svojo gospodarsko neodvisnost.

Kakor znano, je bil minister dr. Funk tudi pri Duceju. Sestal se je nadalje z različnimi člani vlade, tako z zunanjim mini-

strom kakor tudi z drugimi ministri, ki so jim poverjeni resori gospodarskega značaja. Sročili ob 18.45 je dr. Valter Funk zapustil Rim, v katerem je prebil 5 dni. Na postaji Ostienze so se k slovesu zbrali ministri za devize in valute Rafael Riccardi z vsemi funkcionarji svojega ministrstva, državni podtajnik za vojno industrijo, guverner Italijanske banke, nemški veleposlanec von Mackensen, princ Bismarck, minister dr. Clodius, poslanik Giannini ter zastopniki vseh gospodarskih in tehničnih ministrstev, kakor tudi najvišjih industrijskih in finančnih krogov. Ob zvokih godbe, ki je intonirala nacionalne himne, je minister dr. Funk pregledal častno četo karabinjerjev, ki se je razvrstila na peronu postaje. Do odhoda vlaka se je nato prisrčno razgovarjal z ministrom Riccardijem, kateremu se je še enkrat toplo zahvalil za gostoljubje in prisrčni sprejem in mu izrazil tudi svoje zadovoljstvo soriči velikih rezultatov, ki so bili doseženi ob priliki gospodarskih razgovorov v zadnjih dneh. Slovo je bilo v resnici zelo tovariško in prisrčno.

Nov nemški gost v Rimu

Rim, 24. okt. s. V pretekli noči je prišel v Rim državni podtajnik nemškega zunanjega ministrstva in vodja narodno socialističnega pokreta v tujini Ekse. Ernest v. Bohle. Z njim so prispeli njegovi najbližji sodelavci Mayer-Hartmann, dr. Emil Ehrlich, Hans Thomsen, Rudolf Stempel, Teodor Leonhard, Feliks Schmidt Dooker, Alfonz Wöppel in Schenk. Ze na Brennerju jih je sprejela posebna delegacija, v kateri sta bila podtajnik italijanskih fašistev v tujini, nacionalni svetnik Thon di Revel in dr. Fornari, ki vodi osrednji urad za tujce pri nacionalnem direktoriju fašistične stranke. Na železniški postaji Termini so Ekse. Bohleja sprejeli zastopniki zunanjega ministrstva, fašistične stranke, generalni direktor za Italijane v tujini, pokrajinski zvezni tajnik in Rimu, prvi poslaniški svetnik pri nemškem veleposlanstvu ter večja skupina narodnih socialistov, ki žive v Italiji. Goste so nato spremljali v hotel, kjer so se nastanili za čas svojega bivanja v Rimu.

Madžarski proračun

Budimpešta, 24. okt. s. Finančni minister je večeraj predložil poslanski zbornici načrt državnega proračuna, ki določa 2,60 milijonov pengőjev dohodkov in 2,202 milijona pengőjev izdatkov, tako da bo za 142 milijonov primanjkljaja. Prvič so v državnem proračunu tudi dohodki z ozemlja, ki je bilo pred kratkim pridržano Madžarski. Izredni izdatki za vojsko pa niso vključeni v proračun.

Terorizem na Kitajskem

Tokio, 24. okt. s. »Japan Times« poroča o delovanju kitajskih teroristov, ki so v službi vlade v Čunkingu in o njihovih poslednjih atentatih, ki so zahtevali življenja visokih nankinških funkcionarjev in japonskih državljani. List ostro napada Čangkajskov režim, ki na vse načine ne uspeva dobiti miru po tolikih žrtvah in trpljenju. List opozarja tudi na intrige tretjih sil na Kitajskem, ki so skrivne neredov v kitajskih deželah. Japonske oblasti bodo izdale drakonske ukrepe v zaščito življenja in imetja japonskih podanikov.

Prodor skozi zunanji obrambni pas Moskve

Zunanje obrambne postojanke so bile v zadnjih dneh z dveh smeri na široki fronti prebite — Ponekod so se nemški oddelki približali Moskvi na 60 km

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 23. okt. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Kljub težavnim vremenskim prilikam so bile zunanje obrambne postojanke sovjetske prestolnice v zadnjih dneh z jugozapada in zapada na široki fronti prebite. Naše prednice so se priborile ponekod do 60 km izpred Moskve.

Moskva je bila tudi v pretekli noči bombardirana z eksplozivnimi in zažgalnimi bombami.

Podmornice so potopile štiri sovražne ladje s skupno 32.000 tonami. Pri tem je bila angleška transportna ladja za čete »Aurania«, ki ima 14.000 ton in ki je vozila v močno zavarovanem in naglo vozečem konvoju, potopljena na Atlantiku. Bojna letala so potopila podnevi tovor-

ni parnik z 1500 tonami ter poškodovala z bombami še neko drugo veliko trgovsko ladjo.

Nočni napadi letalstva so bili usmerjeni ob dobrem vidu proti oskrbovalni luki Birkhead. V vojno važnih napravah so nastale velike eksplozije in požari. Druga bojna letala so dosegla bombne zadetke v področju luke Great Yarmouth.

Sovražnik je bombardiral v pretekli noči razne kraje v zapadni Nemčiji z zažgalnimi in eksplozivnimi bombami. Civilno prebivalstvo je imelo nekaj izgub. Nastala je samo neznatna škoda. Profiletalsko topništvo je sestrelilo tri sovražne bombnike.

Od 15. do 21. oktobra so izgubili Angleži 59 letal, nemško letalstvo pa je v istem času izgubilo osem letal.

Zmaga železne volje in odporne sile italijanskega vojaka

Z vzhodne fronte, 24. okt. s. Izvojevanje Stalinoja pomeni zaključek poslednje faze zmagovitih operacij na južnem odseku vzhodnega bojišča. Izguba tako velikega centra, enega največjih mest v Ukrajini, enega izmed stebrov sovjetske industrijske organizacije, predvsem sovjetske težke industrije, predstavlja za sovražnika hud udarec. Sovjetske sile ne glede na ogromne gospodarske vire dežele ne bodo mogle zlepa prenesti te izgube. Stalino je bil tudi že po imenu sovjetskemu režimu zelo pri srcu. Njegov padec pa predstavlja le del resnega položaja, v katerem se je znašel sovražnik v poslednjem predelu južnega odseka bojišča. Velik del Doneške kotline je že v rokah osi. Razdalja od Donca se dan za dnem manjša, kakor pojema odpor sovražnih oboroženih sil.

Bogastvo, ki se odvzema boljševikom, je povečalo navdušenje italijanskih vojakov, ki so se že zmagovito afirmirali na Bugu in na Dnjepru ter na dotokih te reke. Operacije, kakor si jih je zamislilo poveljstvo ekspedicijskega zbora, so se razvile na tak način, da so bili doseženi izredni rezultati, sprčo katerih so pripadniki ekspedicijskega zbora lahko ponosni na svojo moč in na svoje sposobnosti. Napori, ki so jih izvršili, težave, ki so jih prenašali, zanje nič več ne štejejo. Treba bi jih bilo videti, s kakšno velikim samozatajevanjem prenašajo napore vojne in vsiljujejo sovražniku svojo voljo. Prodor v neugodnih vremenskih prilikah, ki trajajo že dva tedna brez prestanka, po ruskih cestah, ki jih je samo blato, tako da je treba včasih zapustiti avtomobil in je bilo dejansko treba 180 km v šest dneh prehoditi peš, vse to predstavlja stvarno okvir ene največjih zmag železne volje in odporne sile italijanskega in fašističnega vojaka.

Kljub vsem tem težavam pa so podali italijanski vojaki nove dokaze svojih sposobnosti ter so v zaletu strli sleherni sovražni odpor. Operacijski načrt, ki ga je zasnovalo poveljstvo ekspedicijskega zbora, je bil dejansko zelo kompliciran, ker so ga navezali neposredno na operacije, ki so se malo prej dovršile. Na ta način je bilo mogoče že z večjo gotovostjo računati na to, da bo dosežen poslednji cilj, namreč Stalino. Italijanski oddelki so bili že nekaj dni na pohodu in so kar se le je naglo zasledovali sovražnika, ki se je z Dnjepra umikal proti vzhodu. Sredi tega pohoda so čete prejele ukaz za novo razvrstitev in za pohod v novo smer, proti Stalinoju. Menever je bil zamišljen tako, da bodo sovjetske sile, ki so bile še vzhodno od Stalinoja, v velikem loku obkoljene. Oddelki neke brze skupine, so se takoj pognali proti jugu, pehota pa je pričela prodirati na sever. V centru odseka so motorizirani oddelki zaključili lok italijanskih sil, ki so bile v naglem pohodu proti vzhodu. Načrt je bil dobro premišljen in lahko bi se bil napravil velik žep, v katerem bi obtičale sovražne sile na tem področju. V ponedeljek zvečer so bersaljeri na eni in nemški planinci na drugi z dveh smeri prodri do Stalinoja in se tam srečali. Operacije so se razvile tako naglo, da Sovjeti niso utegnili niti razdejati določenih poslopij in naprav v Stalinoju.

Stalino ni mesto v evropskem smislu besede. Okrog velikih industrijskih naprav je nakopičenih na tisoče in tisoče koč, ki so služile za prebivališče delavcem. Higijenske razmere so bile v tem mestu nemogoče. V Stalinoju, kjer so imeli tudi nekatere upravne oblasti svoj sedež in je bilo tam tudi nekaj šol, je vladala beda. Tako se je prikazalo to mesto dejansko kot podoba sovjetskega raja.

Diplomatski zbor se je preselil v Kujbišev

Lizbona, 24. okt. s. »Times« poroča o posebnem poročilu iz Rusije, da je diplomatski zbor v Moskvi po daljšem in napornem potovanju prispel v Kujbišev, kjer ga je sprejelo nekaj članov sovjetske vlade.

Zavrtni protinapadi

Berlin, 24. okt. s. V Petrogradu obkoljene sovjetske čete so skušale tudi v sredo z vrsto izpadov prebiti se skozi železni obroč nemških sil. Na vsem južnem odseku vzhodne fronte

se ruske sile umikajo. Na posameznih točkah so skušale zaustaviti naglo prodiranje nemških čet ter so prešle s tanki v protinapade, a zaman. Nemške čete so Sovjetom prizadevale nove hude izgube. Na nekaterih točkah so sovjetske zadnje straže skušale za vsako ceno zadržati nemške čete, drugod se Sovjeti brez reda umikajo. To velja zlasti za industrijsko področje okrog Stalinoja.

Maršal Timošenko odstavljen

Rim, 24. okt. s. Angleška polslužbena agencija je objavila, da je bil general Žukov imenovan za poveljnika ruskih sil na centralnem odseku bojišča, ki obsega sedaj tudi sovjetsko glavno mesto. Maršal Timošenko je bil odstavljen s poveljniškega mesta. Poverjena mu je bila neka druga naloga, ki pa v sovjetskem službenem

Angleški minister Beaverbrook priznava, da je položaj Rusije zelo resen

Rim, 24. okt. s. V spodnji zbornici je imel večeraj lord Beaverbrook govor, v katerem je odgovarjal na razne pripombe in kritike. Priznal je, da je položaj Rusije zelo resen. Anglija in Amerika pa ji bosta dali vse, kar je bilo Stalinu obljubljenega. Lord Beaverbrook je izjavil, da se nanaša na odpornost Rusov, zaključil pa je svoj govor z naslednjimi pesimističnimi ugotovitvami:

1. Brez, ki je naloženo angleški vojni industriji, je kljub severnoameriški pomoči zelo težko. Angleži so razdelili po svetu več vojnih potrebščin kakor si marsikdo v spodnji zbornici sme predstavljati in kakor marsikatera skupina v zbornici na to pač ne bi pristala.

2. Angleška vojna industrija mora še bolj napeti vse svoje sile, posebno kar se tiče izdelovanja tankov, tako da bo lahko Anglija izpolnila svoje obveznosti, ne da bi same sebe razorožila.

3. Angleški delavci si morajo biti na jasnem, da bo prišel dan, ko bodo morali zapustiti tovarne in prijeti za orožje ter braniti svojo rodno zemljo.

4. Ko bo sovražnik morda tudi le deloma realiziral svoje načrte v borbi proti Rusiji, se bo nedvomno pognal proti Angliji. Tedaj bo odbila ura Anglije, odbila bo prav gotovo in ves angleški narod se bo zapletel v borbo, kakor se to sedaj dogaja s prebivalstvom v Moskvi.

5. Angleški narod se mora pripraviti na invazijo. Čakajo ga tragične ure.

Povečana aktivnost nemških podmornic

Rim, 24. okt. s. V angleških krogih se je nenavadno pojavila nova bojazen zaradi povečane delovanja nemških podmorniških sil v vodah med Islandijo in Anglijo. Listi poročajo, da operira sedaj na tem področju spet večje število nemških podmornic, ki na vse načine ovirajo plovo po tem predelu Atlantskega oceana. Nadalje se je izvedelo, da grade v nemških ladjedelnicah prav veliko število novih podmornic.

Poveljnik angleškega letalstva upokojen

Lizbona, 24. okt. s. Poveljnik angleškega letalstva sir Hugh Downing, ki je zaradi starosti opustil svoje službeno mesto v letalstvu, je prevzel neko civilno funkcijo. Se kot letalski poveljnik je bil od preteklega novembra dalje v Zedinjenih državah, kjer je za Anglijo nakupoval letalske potrebščine. Vpokojen je bil takoj po svojem povratku v Evropo.

Tudi Gibraltar in Singapore ameriška oporišča?

Zeneva, 24. okt. s. »Daily Express« poroča v zvezi z likvidacijo britanskega imperija v prilog Zedinjenim državam, da je ameriška vlada stavila Londonu zahtevo, naj ji na razpolago letališča in pomorska oporišča v Gibraltarju in Singapooru, a ne le za časa sedanje vojne, marveč tudi

poročilo ni bila precizirana. Tudi razlogi te spremembe na poveljniškem mestu niso bili objavljeni.

Udejstvovanje nemškega letalstva

Berlin, 24. okt. s. Večje skupine nemških bombnikov in strmoglavcev so tudi v sredo napadle sovjetske utrdbe na južnem odseku bojišča. Težke bombe so jih razdejale. Nadalje so letala razvila intenzivno delovanje zlasti z napadi na železniške proge, motorizirane kolone in čete na pohodu. Pri teh letalskih napadih je bilo uničenih 250 motornih vozil, 4 tanki, 12 topov, 14 železniških strojev. Z bombami so letala pognala v zrak tudi neko skladišče municije in večje zaloge pogonskih sredstev. Napadla so več sovjetskih vlakov na odprti progi ter jih razdejala ali hudo poškodovala.

Zima — zadnje upanje

Rim, 24. okt. s. Moskva je končno priznala padec Taganroga. Po lastnem priznanju Moskve so nemške sile na južni fronti v znatni premoči, posebno pa razpolagajo z mnogimi tanki. Sovjetski vojaki so prešli ukaz, da uničijo vse svoje tanke, tako da se jih sovražnik ne bo mogel posluževati. V splošnem kažejo zadnje vesti, da se Rusi sedaj zanašajo le še na zimsko vreme, ki bo morda zaustavilo nemško prodiranje.

Rusija ne more več

Tokio, 24. okt. s. Agencija Domej poroča, da je sovjetska vlada pred kratkim obvestila vlado v Čunkingu, da ji ni več mogoče podpirati jo z vojnimi potrebščinami. Sovjetska vlada je obvestila vlado maršala Čangkajskega, da je prekinila dobave vojnih potrebščin Kitajski zaradi svojih lastnih zelo naraslih potreb.

Opasen ameriški načrt

New York, 24. okt. s. Republikanski poslanec Fish je imel po radiu govor, v katerem je izjavil, da sta Roosevelt in morarški minister Knox zahtevala, naj ameriški rušilci prodre vse do voda okrog Anglije, do francoske obale in Belgije in naj tudi v teh vodah nastopijo proti nemškim podmorniškim silam. Poslanec Fish je poudaril, da bi to pomenilo nenapovedano vojno in novo prekršitev nevtralnostnega zakona. V takem primeru pa bi bilo mogoče Roosevelta kakor tudi Knox odstaviti z njunih mest.

Amerika bo zaplenila francoske ladje

New York, 24. okt. s. Listi poročajo, da nameravajo francosko preokceansko ladjo »Normandie« preurediti v matično ladjo za letala. Glede na to pa bi morala vlada prej še odrediti zapleno ogromnega parnika. Listi računajo, da bodo zaplenjene tudi druge francoske ladje, ki so bile pridržane v ameriških lukah.

Ameriške dobave Rusiji preko Arhangelska

New York, 24. okt. s. Od prihodnjega torka dalje bodo Zedinjene države dobavljale Rusiji svoje vojne potrebščine preko Arhangelska. Listi izražajo mnenje, da je do te odločitve prišlo zaradi japonske grožnje, da bodo japonske pomorske sile blokirale Vladivostok.

Komunistične propagandne centrale v Parizu odkrite

Pariz, 24. okt. s. Pariška policija je pred kratkim izsledila dve tajni komunistični propagandni centrali. Prvo je vodil neki Vincent, ki je bil aretiran na osnovi majhne tativne, ki jo je izvršila neka žena, drugo je vodil Duthilleul, ki so ga prijel po dolgi in težki preiskavi. Večeraj pa so izsledili še tretjo skupino, ki je dobavljala gradivo za brošure in letake, ki jih je prva skupina razdeljevala ljudem. Druga skupina je te letake in brošure tiakala. Na razpolago je imela tudi znatna denarna sredstva. 12 komunistov je bilo aretiranih. Med tem pa je posebno sodišče že obsodilo 15 nadaljnjih komunistov na robojo po 5 do 20 let. Dva, neki Josip Karezo in Ivan Zourdeux sta bila obsodena na doživetno ječo. Obtožili so jih, da so poskušali organizirati komunistične celice.

Železniška nesreča

Rim, 24. okt. s. Na križišču Bormidi sta večeraj trčila pospešeni potniški vlak Turin-Genova in tovorni vlak, ki je vozil na progi Aleksandrija-Piacenza. Dva železničarja sta bila ubita, 11 potnikov je bilo lažje ranjenih. Promet na progi se je v nekaj urah obnovil.

Princ Piemontski na inspekciji

Bolcan, 24. okt. s. Piemontski princ je predvečerajšnjim jutraj prispel v gornje Poadižje. V Meranu je pregledal nekaj oddelkov vojskova in je prisostvoval njihovim taktičnim vajam. Nato je obiskal vojaško bolnišnico, kjer se je z veliko prisrčnostjo ustavljal ob posteljah bolnikov in ranjenec. Večeraj je nadaljeval svoje inspekcijsko potovanje. V raznih krajih meranske okolice je pregledal posamezne oddelke vojskova, prisostvoval večžam, nato pa se je spet vrnil v vojaško bolnišnico, kjer je znova obiskoval ranjence in bolnike. V prvih popoldanskih urah je princ zapustil Meran in se odpeljal v pokrajinsko glavno mesto, kjer je bil sprejet z velikimi manifestacijami. Obiskal je nacionalni konvikti Dami-jana Chiese in zavod pistojske vojvodinje. Iz Bolcana je krenil v dolino Isare, kjer je v nekem kraju pregledal oddelke k vojakom vpoklicanih vseučiliščnikov. Tam so ga sprejeli z velikimi manifestacijami vdanosti in zvestobe.

Dobrosrčni Ljubljani

Bliznji prazniki mrtvih nas opominjajo, da se spomnimo svojih rajnih in molitvijo in z obiskom grobov. Upravičeno se ponašamo, da ima Ljubljana zares bogato okrasno pokopališče in da z velikimi žrtvami izkazuje čast mrtvim. Zadnje cvetje in v mrzli sapi plapolajoči plamenčki sveč na grobovih pa o praznikih mrtvih naznanjajo tudi bližnji zimo in z njo velikemu delu prebivalstva tudi prihod težkih skrbi. Pomankanje je vedno huje, revščina vsak dan večja, število podpore potrebnih se je pa tako pomnožilo, da mestna občina ne more več zmagovati vseh svojih socialnih vlog brez sodelovanja privatne dobrodelnosti.

Žrtvujemo vsaj del za pokopališča namenjenega razkošja našim revežem, da jim olajšamo tegobe zime!

V vrhovnem socialnem svetu mesta Ljubljane združene dobrodelne organizacije in človekoljubna društva so zato za vse svete in Verne duše letos že četrtič pripravile vsesvetsko akcijo s plemenitim namenom, da počaste svoje drage rajne z dobrimi deli.

Za težke vsote okrasa propade na pokopališčih brez haska in koristi — po vsem mestu pa tisoči trpe pomankanja. Nikomur koristno, bahavo razkošje je dandanes resnično greh, ki izliva in žali pomankanje trpeče tisoče.

Zato se bomo posebno letos odkupiti prevlekega razkošja na grobovih in korist revalim in sploh podpore potrebnim.

Za vsako odkupnino dobite vidne znake hvalečnosti Vrhovnega socialnega sveta in podpranih, namreč za 20 L belozelene sveče ali preprost majhen venček s trakom, za 100 L pa velik venec s trakom in barvna mesta Ljubljane. Vsak venec in vsaka sveča bo pričala, kako dobro srce imate, sveče in venec vsesvetske akcije na

grobovih bodo pa tudi kazali, kdo časti svoje rajne z dobrimi deli.

Svoje Ljubljancev pa potivajo tudi po tujih, nedosegljivih pokopališčih in po bojnih poljanah, kjer jim nikdo ne prižge sveče. Njim namenjene sveče pritržite in njim namenjene vence položite na grobove vojnih žrtev po pokopališčih in na grobove naših zaslužnih mož na Navju!

Ze te dni Vas zastopnice in zastopniki Vrhovnega socialnega sveta naprosijo za odkupnino od razkošja na grobovih, a pred Vsemi sveti dobite darovani vsoti ustrezajoče število vencev ali sveč s posebnimi nakaznicami v pisarni vsesvetske akcije na velesojmu. Nakaznice dobite tudi v prodajalni mestne elektrarne na Mestnem trgu in v prodajalni mestne plinarne v kresiji na Nabrežju 20. septembra. Z nakaznicami dobite sveče in vence o praznikih mrtvih na stojnicah pred pokopališči pri sv. Križu, na Viču, pred sv. Krištofom in pred Navjem.

Kakor se je Ljubljana ponašala s razkošjem na pokopališčih, tako in še bolj se ponaša z uspehi vsesvetskih akcij, saj so njih uspehi najočitnejši dokaz visoke srčne kulture prebivalstva našega mesta. In kakor so se že tri leta na svoj praznik duše umrlih radovali dobrih src svojcev, tako bomo tudi letos izkazali svojo pravo ljubezen do rajnih z dobrimi deli. Reveži bodo molili za pokoj naših rajnih, druga mesta in dežele se bodo pa s pohvalo ozirale na naše mesto in občudovale zlato srce Ljubljane, ki se tudi v teh težkih časih zaveda nalog krščanske ljubezni do bližnjega.

Počastimo rajne z dobrimi deli!

V Ljubljani, dne 24. oktobra 1941.
Za župana mesta Ljubljane:
dr. Vladimir Ravnihar, L. r.,
podžupan

letošnje vino dobro in je po njem že zdaj precejšnje povpraševanje, ki mu seveda dviga ceno. Med Ljubljanci je posebno živahno zanimanje za zdravo in okusno dolnjaško narodno vino — naš popularni cvček. Mimogrede naj omenimo, da je na Dolenjskem letos več vinogradnikov imelo hudo smolo. Razneslo jim je velike sode, polne sladkega mošta, ki je kipele in premagal oklep okoli sebe. Takšni vinogradniki so zaradi tega pretrpeli veliko škodo.

Za prvi letošnji sneg na Dolenjskem pravijo, da se nikakor ne bo obdržal in da še lahko pričakujemo solčnih dni. Smučarji trde seveda nasprotno. Menda bi še kmalu radi zaorali smučine okoli Polzevega in drugih priljubljenih dolenjskih smučarskih postojank. Kakor v Ljubljani, pa bo menda tudi na Dolenjskem obveljala napoved prvih: prvi letošnji sneg se je samo pokazal in nam napovedal prihod zime, ne bo pa se obdržal.

Lepo vreme potrebuje Dolenjska vsaj dober teden še tudi radi nakladanja in izvoza krompirja ter drugih deželnih pridelkov, ki bi jih vlaga in dež ob nakladanju utegnili pokvariti ali pa bi jih vsaj napravili manj odpornimi.

Srbskim delavcem v Nemčiji

Na mnoga vprašanja glede pošilk v Nemčiji zaposlenim srbskim delavcem objavljajo nemške oblasti:

Delavcem in delavkam z oziroma vojaškega poveljstva v Srbiji, zaposlenim v Nemčiji, lahko takoj pošljejo njihovi svojci carine prosto toplo zimsko perilo in čevlje. Paket ne sme tehtati nad 20 kg, odda se pa lahko na vsaki srbski pošti. Če potrebujejo v Nemčiji zaposleni delavci in delavke obleko jim jo lahko svojci tudi preskrbijo in pošljejo. Za to je potrebno, da delovodja ali podjetnik, kjer je delavci zaposleni, potrdi nujnost nabave obleke. Potrdilo pošlje neposredni nemški delovni fronti v Beograd s točnim naslovom svojcev dotičnega delavca ali pa pošljejo potrdilo delavčevi svojci nemški delovni fronti v Beogradu, ta pa pošlje potem svojcem po pošti nakaznico za obleko in čevlje.

Za prodajo kunčjega mesa

Predlog, naj bi rejci redno zalagali trg s kuncji

Ljubljana, 24. oktobra
Pred leti je bila na našem živilskem trgu napredaj samo živa perutnina. Kdor si je hotel privoščiti belo meso, je moral kupiti kokoši ali par piščancev. Marsikdo bi tedaj bolj pogosto kupoval perutnino, če bi bilo napredaj sekano meso, kajti cele kokoši ali piščancev ni mogel kupiti. Ko so pozneje posamezniki začeli prodajati meso perutnine, je ta novost našla kmalu številne posnemovalce.

Na našem trgu prodajajo včasih tudi divje zajce, sicer je pa divjačina pogosto na prodaj v delicatessnih trgovinah. Kuncje so doslej prodajali le žive. Blago navadno ni bilo izvrstno. Letos se je kuncjereja zelo razširila med našimi rejci, zato se marsikdo čudi, da na trgu ni napredaj več kuncjev. Vedeti pa morate, da naši rejci ne rede kuncjev v farmah, da bi lahko zalagali trg z večjim številom živali. Večina jih redi živali le za domače potrebe, za prodajo pa rede predvsem plemenske živali, ki so dražje. Letos je bilo posebno veliko zanimanje za plemenske kunce, tako da so rejci lahko prodali vse živali pasem, ki so zadnje čase najbolj upoštevane.

Vsekakor bi kazalo, da bi naši rejci začeli rediti čim več kuncjev za prodajo, za zakol. Nedvomno bi bila kupčija dobra. Posamezne gospodinjice so se že nekajkrat vpraševale, ali bi ne bilo mogoče urediti prodaje kunčjega mesa na trgu kakor je bila urejena prejšnje čase perutnine. Marsikatera gospodinja bi mnogo raje kupila že pripravljeno kunčje meso kakor kunca, da bi ji ne bilo treba še klati in dreti živali. Vsaka gospodinja tudi ne ve, kako je treba odreti kožo in očistiti žival. Razen tega bi pa gospodinjice lažje kupovale meso na težo kakor cele živali.

Morda se ta predlog ne zdi izvedljiv kakor se pred leti ni zdelo mogoča prodaja mesa perutnine, vendar ni skoraj dvom, da bo kunčje meso šlo dobro v denar.

Naše gledališče

DRAMA.

Petek, 24. oktobra: zaprt.

Prvič v letošnji sezoni po znižanih cenah bodo ponovili v soboto 25. t. m. Gehrijevo igrvo v devetih slikah »SESTO NADSTROPJE«, ki podaja izrez iz življenja. Avtor je izušil iz pisanega pariškega življenja svet in ljudi, ki žive v šestem nadstropju montmestreskega rodbinskega penziona. Predstavi nam uradnika-pisca ljudskih romanov, njegovo hčer, bohemski zakonski par, mladega delavca, dve mladi ženski: tipkarico in drugo v neodrejenem socialnem položaju, študenta, ki je obenem šansonjer, lastnico hotela, njenega moža in še nekaj drugih oseb. Glavno dejanje tvori ljubezenska drama med uradnikovo hčerko in mladim študentom.

OPERA.

Petek, 24. oktobra: zaprt.

Sobota, 25. oktobra: Aida. Izven. Začetek ob 17.30. Konec ob 21. uri.

Verdijevo »AIDA« s Heybalovo v naslovni partiji pomeni velik uspeh. Enoglasna pohvala vseh kritik dokazuje močno umetniško rast mlade pevke. Poleg nje se uveljavljajo močno nosilci glavnih partij, ki so prav tako prešli za letošnje stvaritve najtoplejšo pohvalo. Zanimiva nova režija je dala predstavo, ki jo smemo šteti med naše izredno dognane operne uprizoritve. Glavne partije bodo peli: Radev-Gogjeva, Franc, Betetto, Primožič, Lupša. Dirigent A. Neffat. Režiser Ciril Debevec, ki je izdelal tudi načrt za inscenacijo opere Zborovodja R. Simoniti. Koreograf inž. Zborovodja R. Simoniti. Koreograf inž. Zborovodja R. Simoniti.

Puccinijeva opera »LA BOHEME« spada med njegova posebno popularna dela. Življenje bednih pariških bohemov je prikazano tako v libretu, kakor v glasbi z velikim čutom človečnosti in v globoko domoljubnih čustvenih napetih. Peli bodo: Vidaličeva, Maroševski, Janko, Poljanarjeva, Dolničar, Betetto, Zupan in Anžlovar. Dirigent N. Stritof. Režija in zamisel scene: C. Debevec.

40 DECALUMEN
34 WATT
OSRAM
D
130 VOLT

Nell'acquisto di lampade pretendete sempre le OSRAM D. Avrete luce a buon mercato garantita dalla marcatura del ridotto consumo (Watt) e dalla quantità di luce emessa (Decalumen).

Kadar kupujete žarnice zahtevajte vedno žarnice Osram D. Tako boste imeli luč poceni; kajti zaznamovanja (Watt), ki jih one nosijo, Vam jamčijo znatno vporabo električne sile in količino izžarjene svetlobe (Decalumen).

OSRAM-D

da luce a buon mercato
Vam nudi luč poceni!

Letošnji pridelek sladkorja v Evropi

bo v splošnem manjši od lanskega zlasti na Hrvatskem in v Srbiji

Ljubljana, 24. oktobra
F. O. Licht je zbral podatke o letošnji letini sladkorne pese v Evropi. V septembru je bilo vreme za sladkorno peso izredno ugodno. Lepi solnični dnevi so pripomogli, da se je odstotek sladkorja znatno povečal. Tako se je stanje sladkorne pese v Evropi precej izboljšalo. Nova sladkorna kampanja se je pričela že pred tedni. Preskrba sladkornih tovarn z vsem potrebnim je zadovoljiva povsod. Pač bodo pa ponekod težkoče glede prometa. Nekaterim državam tudi zelo primanjkuje delovnih moči. Kljub temu pa lahko računamo, da bo tudi nova sladkorna kampanja uspešno zaključena.

Licht omenja najprej podatke o letošnji sladkorni kampanji v onih državah, za katere ima na razpolago zanesljivo in zadostno podlago. Na Madžarskem lahko računamo z znatnim povečanjem proizvodnje, ker je dobila Madžarska štiri nove sladkorne tovarne; ena je bila prej v Rumuniji, ena pa v bivši Jugoslaviji. Tako si je madžarska sladkorna industrija znatno pomagala.

Na Hrvatskem je sladkorna pesa dobro kazala tudi še ob koncu septembra. Na ozemlju neodvisne Hrvatske države je bilo v tekočem letu doletenih za pridelovanje sladkorne pese 11.45 ha in sicer za sladkorne tovarne v Osijeku, Branjin vrhu in Beogradu. V resnici so pa zasejali samo 9409 ha. Prav ob setvi je namreč prihrumela na te kraje vojna vihra. Od zasejane površine je ostalo Hrvatski samo 9179 ha. Hrvatska vlada je prepovedala izvoz sladkorne pese iz Hrvatske ter prepustila vslo sladkorno peso ministru za trgovino,

obrt in industrijo. Ministrstvo je odkazalo sladkorni tovarni v Osijeku 8633 ha s sladkorno peso zasejaneja polja s tem, da mora odstopiti 13.200 ton sladkorne pese tovarnicam Spirita. Za proizvodnjo sladkorja bo na razpolago okrog 150.000 ton sladkorne pese in iz tega upajo pridelati 19.000 ton sladkorja. Hrvatska pa rabi letno okrog 47.000 ton sladkorja, tako da ga bo morala 28.000 ton uvoziti.

V območju vojaškega poveljnika Srbije je bilo po izdatih padavinah do polovice septembra suho solčno jesensko vreme, tako da se je sladkorna pesa znatno popravila. Pospravljati so jo začeli sredi septembra. Tri sladkorne tovarne v Velikem Bečkereku, Beogradu in Čupriji so prevzele sladkorno peso ob koncu septembra. Od vsega za pridelovanje sladkorne pese namenjenega polja v bivši Jugoslaviji je odpadlo na te tovarne lani okrog 14.900 ha, toda letino so pospravili samo s 16.605 hektarjev. Sladkorne pese je bilo pridelane 271.735 ton. Letos pa računajo, da bo znašal pridelek na 13.280 ha okrog 276.000 ton. V lanskii sladkorni kampanji je znašal pridelek sladkorja 41.061 ton, dočim bo znašal letos po dosedanjih cenitvah samo 36.700 ton. Pogoj je seveda nemoten dovoz sladkorne pese v tovarne, kakor tudi zadostna preskrba tovarnic s premogom in drugimi potrebščinami.

V Franciji računajo z znatnim povečanjem proizvodnje sladkorja, dočim ga v Belgiji, Nizozemski ne bodo pridelali toliko kakor lani. Na Danskem računajo s pridelkom 260.000 ton, na Švedskem 284.000, v Italiji pa 350.000 ton.

Ali se zima že pričinja?

Upamo pač lahko, da bomo imeli letos še nekaj toplih dni

Ljubljana, 24. oktobra.
Sneži kakor sredi zime in tudi hladno je postalo precej. Ljudje so nekoliko presenečeni nad tem prvim zimskim pozdravom, pač zato, ker je bila letošnja jesen zelo lepa in topla. Celu v najmrzljivejših dneh tega meseca je maksimalna temperatura dosegala nenavadno višino. V začetku tega meseca so se še nekateri sončili v prosti naravi, kakor ob začetku kopalne sezone. Vendar so nekateri znaki kazali že v nedeljo, da je najbrž konec lepe jeseni. Navrženo nam je bilo samo še nekaj toplejših dni, včeraj se je pa že začel pravi zimski ples.

Stepla sta se burja in jug, tople in zračne plasti zraka so se začele naglo mešati in tako so nas včeraj pozdravile prve snežinke, znanilke bližajoče se zime. Burja in jug se še vedno tepeta za oblast; v zgornjih plasteh je jug, spodaj burja. Zemlja je še topla in ker je včeraj — čeprav močno — snežilo med dežjem, se sneg še ni mogel oprijeti. Včeraj se še tudi ni začel oprijemati dreveja. Gozdno listno drevje in tudi nekatero sadno še ni izgubilo vsega listja, zato zdi: lahko moker sneg napravi veliko škodo. Snežilo je skoraj vsi noč. Zjutraj je bila zemlja še malo pobeljena vendar je sneg kopalni sproti. Snežilo je še vedno precej močno tudi dopoldne.

Davi je bilo malo hladneje kakor včeraj: zjutraj. Včeraj je znašala minimalna temperatura 2°, davi je pa bila približno za stopinjo nižja. Ob tej temperaturi navadno rado sneži. Včeraj je bil dole v tem mesecu najmrzljivejši dan; maksimalna temperatura je znašala le okrog 9°. Niti 14. t. m., ko je bila prvič močnejša slana in je znašala minimalna temperatura sredi mesta —0,8°, maksimalna pa 18° povprečna dnevna temperatura ni bila tako nizka. V splošnem je bila povprečna dnevna temperatura v tem mesecu precej višja kakor navadno pri nas oktobra. Maksimalna temperatura je bila nekaj dni nenavadno visoka. Tako je znašala najvišja maksimalna temperatura 4. t. m. 23,6°, 6. t. m. pa 23,5°. Najvišja dnevna povprečna temperatura je bila 4. t. m., ko je znašala 18,9°.

Ljudje se vprašujejo, ali se že začinja zima. Napovedovanja, kakšna bo letošnja zima, so nesmiselna. Niti najboljši vremenslovci ne morejo napovedati vsaj približno, kakšna bo letošnja zima. Tako pa tudi ni mogoče reči, kdaj se bo v resnici začela. Rečemo le lahko, da se zima zdaj najbrž še ne začinja. Sicer je tudi v naših krajih že večkrat zapadel visok sneg o Vseh svetih, toda skoraj vselej je pozneje še nastopilo »babje leto«. Zato smemo upati, da bo še nekaj toplih dni. Če bo v tej bitki burja premagala jug, se bo kmalu zopet pokazalo sonce, toda »utra bodo mrzla. Ni pa posebnih izgledov, da se bo vreme kmalu izboljšalo, ker je barometer nizko in davi je še upadal.

Dolenjsko je pobežilo že včeraj

Včeraj dopoldne je tudi po vsem Dolenjskem začel naletavati gost, vlažen sneg. Že v prvih dopoldanskih urah je bilo pobeženo Ljubljansko barje, vendar pa je v popoldanskih urah sneg na Barju skopnel in je naletaval le še droben dež. Dalje na Dolenjskem, proti Višnji gori, Stični in Trebnju je bil sneg že gostejši, tako da so bila lepo pobeljena vsa polja, še bolj pa hribi. V tem delu Dolenjske ter dalje proti Novemu mestu in zlasti Garčanju je sneg naletaval ves dan in se je obdržal do noči, čeravno je padel na zelo namočena tla. Temperatura se je gibala okoli ničle. Zanimivo je, da so Dolenjci že dan prej napovedovali sneg, ki so ga obetali oblaki, pa tudi nagla izprememba temperature.

Prvi letošnji sneg na Dolenjskem ni napravil posebne škode. Skoraj vsa polja so že pospravljena in so pridelki na varnem v kozolcih in gospodarskih poslopjih. Le tu in tam samevajo v snegu še koruzna polja, pa še na teh je po večini plod že pobran, tako da so ostala na njih le gola stebila. Prav tako so v pretežni večini obrabi že tudi vinogradi, ki so se v zadnjih tednih pred trgatvijo lepo popopravili. Solčeno in izredno lepo jesensko vreme, ki smo ga imeli proti koncu letošnje jeseni, je veliko doprineslo, da je grozdje lepo dozorelo in da je bilo tudi precej sladko. Zato bo tudi

Rdeči križ poroča

Pošto naj dvignejo na Tyrševi 11-I:

Azman Marija, Emonska 10a, Bohanec Franjo, Ledina, Coff Emil (verjetno Verstovškova ul.), Cepelnik Franc, Šmarska 43, Čuček ing. Ernest, rudar, glavar, Hafner Franca, Gajeva 3, Jesenovc Franc, profesor, Kaluža Marica, Gosposka 5, Komar Amalija, Žerjavova, Jan Slavko, dramsko gledališče, Krošelj, profesor, Mangel Sabina, Mestni trg, Maver Stanislav, trdnica »Salus«, Mohorič Vera, Sv. Petra 58, Nachtigal Stanko, Pokopališka 25, Pavletič Vilma, Tyrševa 51, Podbešek, Tyrševa 170, Podboj, Tyrševa 69, Polič Zoran, Breg 6, Pleško Marija, Florjanska 5, Poličar Antonija, Soteska 4, Prosenčeva Bojana, magistrat, Skopek Tončka, Stari trg 8, Stojčičev dir. Alekšander, Gradišče 8, Staral Agnes, Jurčičev trg 3, Turk Neva, Novi trg 5, Vole Ivan, Vodnikov trg 4, Zupančič Maks, Breg 6, Caserman Ivan, župnišče sv. Jakoba.

Rdečemu križu so darovali: g. Bajda Marija iz Ljubljane v počastitev spomina g. Kralj Franciške L. 50, g. Lušin Dimitrij iz Mokronoga namesto venca na grob Kraglja Ivana ml. L. 50 in g. Nazor Vladimir iz Ljubljane namesto venca na grob g. Jagodica Jošta L. 100. Plemenitim darovalcem iskrena hvala.

Iz Spodnje Štajerske

Teška prometna nesreča. V četrtek zvečer se je pripetila na Graški cesti v Mariboru blizu gostilne Welle težka prometna nesreča, ki jo je povzročil brezobziren sofer tovornega avtomobila. 30letni Alfred Schaffhauser ter Ana in Julija Hiffler iz Ruš so potiskali svoja kolesa pravilno po desni strani proti notranjemu delu mesta. Kar je privozil od zadaj tovrni avto in sicer z veliko brzino. Eno luč je imel pokvarjeno, pa tudi druga je od časa do časa ugasilna. Zato sofer ni dobro videl ceste pred seboj in zavozil je v kolesarje. Nesreča se je odigrala v tre-

nutku. Sofer se sploh ni zmenil za pone-srečence, temveč je oddiral naprej. Posledice nesreče so bile strašne. Alfred Schaffhauser je obležal na cesti mrtve. Ana in Julijana Hiffler sta pa obležali na cesti nezavestni. Ena je zadobila težke notranje poškodbe, druga pa k sreči samo lažje zunanje. Obe so prepeljali v bolnico. Brezobzirnega soferja Jožefa Alenja je policija izsledila in aretirala.

— S kolesa je padel in si zlomil nogo, 35-letni Ervin Vavpotič od Sv. Kunigunde se je peljal s kolesom, pa je padel v graben ob cesti tako nesrečno, da si je zlomil desno nogo. Prepeljali so ga v mariborsko bolnico.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Petek, 24. oktobra: Rafael. DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ohm Krüger.

Kino Union: Tosca.

Kino Sloga: Frankenstein in V službi smrti.

Kino Moste: Madame Butterfly in Frankenstein.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta št. 43, Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in Ustar, Selenburgova ulica 7.

Gospodarsko zasužnjeje Mehike

Washington, 24. okt. s. Vlada Zedinjenih držav je v izvajanju svoje imperialistične politike, sprito katere se vmešava v gospodarstvo vseh ameriških republik, dovolila Mehiki posojilo v znesku 30 milijonov dolarjev, ki jih pa bo morala investirati v izpolnitev svojega cestnega omrežja. Vsa dela bodo seveda pod vodstvom severnoameriških tehničnih strokovnjakov in tudi gradilo si bodo morali Mehičani nabaviti v Zedinjenih državah.

Ozadje ostavke islandske vlade

Washington, 24. okt. s. Izvedelo se je, da je prišlo do demisijske vlade na Islandiji zaradi hudega islandskega protesta v Washingtonu proti okupaciji otoka, ki je spravila v nevarnost neke gospodarski položaj prebivalstva, marveč tudi politično varnost otoka.

Beda beguncev

Bern, 24. okt. s. Evakuacija Moskve postaja od dne do dne težja. Begunci iz Moskve, ki se priključujejo beguncem iz drugih mest, potujejo preko Urala. Vse ceste so izpolnjene. Po nekkih vesteh so izbruhnile med njimi hude epidemije. Med begunci se je pojavilo zlasti pomankanje živeža.

Eksplodizija v angleškem rudniku

Lizbona, 21. okt. s. V nekem premoškopu pri Dowcasterju v Angliji je močna eksplozija zahtevala 5 žrtev med delavci, več oseb pa je bilo ranjenih. Zaradi nesreče je sedaj premoškop zaprt.

Rumunska civilna uprava v južni Ukrajini

Bukarešta, 21. okt. d. V ponedeljek je dospel v Odeso rumunski civilni guverner za transdnjestrsko gubernijo skupaj s svojim ožjim štabom. Rumunski civilni guverner bo uredil v Odesi rumunsko civilno upravo, ker je bila Odesa izbrana za glavno mesto vsega področja onkraj reke Dnjestra, v kolikor je bilo to področje podrejeno rumunski upravi. Hkrati so bili storjeni tudi vsi potrebni ukrepi, da se bodo v Odeso premetila vsa civilna oblastva, ki so doslej iz drugih središč upravljala pokrajino onstran Dnjestra.

Zaposleni švedski diplomati

Stockholm, 23. okt. s. Tukajšnji listi objavljajo zanimive podatke, po katerih švedska diplomacija sedaj zastopa interese vlad v 22 različnih državah.

Nedeljski nogometni spored na igrišču Ljubljane

Jadran - Svoboda ob 14. in Ljubljana - Elan ob 15.30

V nedeljo bo na sporedu četrto kolo našega nogometnega prvenstva, ki bo prineslo nekaj pravih zanimivih tekem.

Z veseljem zopet pozdravljamo skupni spored, zaradi katerega bomo videli na igrišču Ljubljane štiri moštva v borbi za letošnje nogometno prvenstvo. V prvi tekmi bo nastopila Svoboda, ki je v nedeljo navdušila gledalce s svojo lepo igro, proti Jadranu, ki bo tokrat zopet imel priliko nastopiti kompleten.

Ljubljana bo v drugi tekmi nastopila proti Elanu, ki bo tokrat prvič nastopil pojačan z novimi italijanskimi igralci, ki so si pridobili pravo nastopa za Novomeščane. Opozorjamo gledalce, da se bo prva tekma pričela že ob 14.

Razen omenjenih tekem na igrišču Ljubljane bo še tretja prvorazredna tekma med Marsom in Grafiko. V drugorazrednem prvenstvu sta na vrsti tekmi med Mostami in Slavijo ter Maliko in Vičem.

Ragnhild Hvegerjeva brani 15 svetovnih rekordov

V svoji karieri plavalni kariere je slovita danska svetovna plavalna rekorderka dosegla skupno 40 svetovnih rekordov, ko je skozi pet let stalno izboljševala svoje prejšnje uspehe. Njena današnja bilanca je naravnost nepojmljiva: od 16 uradno priznanih rekordov na raznih plavalnih tekmovalnih tekmovalnih progah jih pripada 15 Hvegerjevi!

Prvi svetovni rekord je Hvegerjeva postavila stara 15 let v prostem plavanju na 440 jardov v času 5:29.9, danes pa je stara šele 20 let! Njena največja želja je, da bi dosegla še zmago na olimpijadi. L. 1936. je bila v času olimpijskih iger v Berlinu še premlada in je v plavanju na 400 m dosegla samo drugo mesto za Nizozemko Mastenbroekovo. Teži jo tudi, da doslej ni mogla prekositi edinega rekorda, katerega nosilka je v tabeli svetovnih ženskih plavalnih rekordov Willi den Ouden. Ko se ji posreči še ta uspeh, bo nedvomno dosegla edinstven rekord rekordov, ki bržkone desetletja ne bo našel enakega talenta. Tabela ženskih svetovnih plavalnih rekordov, ki očituje njene uspehe izgleda sedaj takole:

100 jardov	0:59.7	Ragnhild Hveger
100 metrov	1:04.6	Willi den Ouden
200 metrov	2:21.7	Ragnhild Hveger
220 jardov	2:22.6	Ragnhild Hveger
300 jardov	3:25.6	Ragnhild Hveger
300 metrov	3:42.5	Ragnhild Hveger
400 metrov	5:00.1	Ragnhild Hveger
440 jardov	5:12.8	Ragnhild Hveger
500 jardov	5:57.9	Ragnhild Hveger
500 metrov	6:27.4	Ragnhild Hveger
800 metrov	10:52.5	Ragnhild Hveger
880 jardov	11:16.1	Ragnhild Hveger
1000 jardov	12:36.0	Ragnhild Hveger
1000 metrov	14:09.2	Ragnhild Hveger
1500 metrov	21:10.1	Ragnhild Hveger
1600 metrov	23:11.5	Ragnhild Hveger

DNEVNE VESTI

— Nemška trgovinska delegacija pride v Trst. Za soboto zvečer je napovedan prihod nemške trgovinske delegacije, ki se že nekaj časa mudi v Italiji. V Trstu. Delegacija vodi zastopnik trgovinske državne skupine in predsednik nemške trgovske organizacije dr. Franc Heyler. V Trstu se bo delegacija mudila vsaj do nedelje in si bo ogledala nekatera večja podjetja ter pristaniške naprave. Sestala se bo z zastopniki tržaških trgovskih krogov.

— Pogreb padlega oficirja. Včeraj so svečano pokopali podporočnika 73. peš. polka »Lombardie« Vladimirja Jurittha, ki je padel pretekli ponedeljek z orožjem v roki. Bil je star 28 let. Bil je prvi častnik polka, ki je padel v sedanji vojni. V oficirskem zboru je veljal za enega najboljših oficirjev.

— Sestanek bivših belogardijcev v Trstu. Sredi novembra se bodo v Trstu sestali nekdanji belogardijci, ki so se pred desetletji v Sibiriji borili proti Sovjetom. Sestanek je bil prvotno napovedan za nedeljo, a je bil odložen. Pobuda in organizacija sestanka je v rokah bivših prostovoljcev iz Julijske Krajine in Dalmacije.

— Poroke in smrti v Trstu. V Trstu sta te dni umrli Antonija Sosčeva v starosti 61 in Zgur Katarina v starosti 82 let. Porodila sta se mehanik Angel Ječič in gđc. Marija Kobalova.

— Na postajah v Ljubljani in v Straži. Toplicah se bodo skrajšali natovorni in iztovorni roki. Železniška direkcija v Ljubljani je na osnovi 7. odstavka 70. člena in 8. odstavka 86. člena uredbe o prevozu potnikov, prtljage in blaga z železnico skrajšala dosedanje natovorne in iztovorne roke na omenjenih postajah od 24 na 6 delovnih ur. Ta ukrep se uveljavlja s prihodnjim ponedeljkom.

— V Piemontu pridobivajo zlato. V Piemontu kopajo zlato, ki vsebuje nekaj žilavosti. V letih 1929—1933. so je nakopali po 4 do 5 tisoč ton. Pred 5 leti se je izkopl zvišal na 1976, pred tremi na 3201 ton. Rudnine kopajo na ozemlju 4 občin v novarski in ene občine v aotski pokrajini ter na področju nekega hudournika v aleksandrijski pokrajini. Nekaj zlata pridobivajo tudi iz naplavin v bližini Canove, Belle in v gornjih predelih pokrajine Verceili. Pri kopanju teh rud je sedaj zaposlenih okrog 700 delavcev.

— V Sisku bodo zgradili dečji dom. Tvorinca tanina d. d. v Sisku je sklenila na lastne stroške postaviti dečji dom, ki bo imel veliko dvorano za telovadbo, veliko dnevno sobo s svetlo avlo, jedilnico, kuhinjo ter posebno mlečno kuhinjo, sobe za otroke, stanovanjske prostore za nameščenice in kopalnice, v prostornem parku pa poseben bazen za kopanje. Dom bo dozidan pomladi, ko se bodo otroci vanj že lahko vselili. Skupni stroški zidave bodo znašali okoli 3 milijone kun, dočim je zemljišče za novi siseški dečji dom dala brezplačno na razpolago mestna občina. Zagrebški listi ob tej priliki poudarjajo, da je to prvi primer v neodvisni hrvatski državi, da zasebno podjetje na lastne stroške gradi tako pomembno socialno ustanovo.

— Najvažnejše javno delo na Hrvaškem. Za svojo najvažnejšo nalogo in najvažnejše javno delo na Hrvaškem smatra Hrvatska izsušitev znanega Jelas polja, ki se razteza v neposredni bližini Slavonkega Broda. Čim bodo izsušili zemljišča, ki jih voda vsako leto plavi, se bo sedanje močvirje izpremenilo v 37.000 juter obsegaajo polje, kjer bodo kmetje lahko sejali pšenico in druge žitarice. S pripravljalnimi deli so že začeli in je eden glavnih vodnih kanalov že izkopen. Zanimivo je, da so prva dela za izsušitev prostranega in močvirnega Jelas polja začeli že l. 1878., ko so pod poveljstvom tedanjega poveljnika Granice generala Filipoviča izkopal prvi vodni kanal Brod—Kobaš—Lužani. Generalu Filipoviču so kmetje pozneje v Oriovcu v znak hvaležnosti postavili tudi spomenik. Z deli so nadaljevali l. 1911., vendar pa jih niso dovršili, dokler ni bila ustanovljena neodvisna hrvatska država, ki jih zdaj name-rava dovršiti.

— Podaljšana policijska ura v Zagrebu. Te dni je bila v Zagrebu podaljšana policijska ura do 22. Ob tej uri morajo biti zaprti vsi javni lokali in na ulicah se ne sme nihče več pojavljati. Tudi tramvajski promet mora točno ob 22. uri prenehati. Kdor bi bil po dočeni uri še na ulici, bo najstrožje kaznovan.

— V Sesvetih grade novo železniško postajo. Na znani postaji Sesvete pri Zagrebu je ravnateljstvo hrvatskih državnih železnic postavilo novo, enonadstropno železniško postajo, ki bo razsvetljena z elek-

triko, dočim je bila doslej razsvetljena s plinom in petrolejkami. Ravnateljstvo hrvatskih državnih železnic je sesvetsko železniško postajo tudi sicer moderniziralo ter izmenjalo progo in kretnice, ki so bile doslej starokopitne in že precej obrabljene. »Hrvatski Narod« pristavlja k poročilu o obnovi železniške postaje v Sesvetih, da je neodvisna hrvatska država v šestih mesecih svojega obstoja storila za železniške naprave več, kakor je bilo prej storjeno v dvasjetih letih.

— Zgleda Ljubljane je sledil tudi Zagreb. Zgledu ljubljanske mestne občine, ki je že pred meseci ustanovila svojo posebno aprovizacijo za preskrbovanje ljubljanskega prebivalstva s ceninami najpotrebnejšimi živili, je zdaj sledila tudi zagrebška mestna občina, ki bo prav tako ustanovila lastno aprovizacijo, da bi z nizkimi prodajnimi cenami najpotrebnejših živil olajšala svojim meščanom življenje. Zagrebška mestna občina se bo najprej lotila prodaje moke, krompirja, fižola, sadja in drugih živil, pozneje pa namerava svoje aprovizacijsko delo še bolj razširiti.

— Nova vseučilišna profesorja v Zagrebu. Z odredbo poglavnika neodvisne hrvatske države dr. A. Pavelića je bil dr. Anton Mayer, ki je bil doslej izredni profesor filozofske fakultete zagrebškega vseučilišča, imenovan za rednega profesorja iste fakultete, prav tako pa je bil za rednega profesorja tehniške fakultete zagrebškega vseučilišča imenovan dosednji izredni profesor iste fakultete inž. Zvonimir Vrkljan.

— Paketi z zimsko obleko za hrvatske delavce v Nemčiji. Hrvatsko ministrstvo za obrt, veleobrtno in trgovino je izdalo pojasnilo, ki v njem pravi, da je večina hrvatskih delavcev v Nemčiji brez zimskega perila in brez zimске obleke. Da bi tem delavcem v zimskih mesecih olajšalo življenje in delo, je omenjeno ministrstvo dovolilo, da lahko svojci teh delavcev istim brez posebnega dovoljenja pošiljajo zimsko perilo in zimsko obleko. Obleka in perilo morata biti že nošena, ne pa nova, noben paket pa ne sme biti težji od 4 kg. Pakete z zimsko obleko in zimskim perilom za hrvatske delavce v Nemčiji lahko pošiljajo svojci do 15. decembra, po tem dnevu pa bo pošiljanje spet prepovedano.

— V obrambo generala Nedića, sedanjega predsednika srbske vlade, je pred mikrofonom beogradske radijske oddaje postajal govoril prosvetni minister srbske vlade Velimir Jonić, ki je med drugim dejal, da je general Nedić prevzel grenki križ srbskega naroda nase v času, ko je več kakor težavno biti Srb. Minister Jonić je govoril tudi o novih šolskih reformah v Srbiji in sploh o preusmeritvi srbskega prosvetnega življenja, ki mora nastopiti čisto novo pot in ki se mora posvetiti res izključno le srbskemu narodu.

— Jetika je v Zagrebu zelo razširjena. Iz rednih tedenskih poročil zagrebških dnevnikov o smrtnosti v Zagrebu posnemamo, da je v Zagrebu največ smrtnih primerov zaradi jetike. Hrvatsko ministrstvo za zdravstvo bo zaradi tega posvetilo zatiranju jetike največjo pozornost ter bo zgradilo več novih protijetičnih dispanzerjev in nekaj novih zdravilišč za zdravljenje jetike.

— 80letnica dr. Gavazzi. Znanj hrvatski učenjak dr. Artur Gavazzi je praznoval te dni 80letnico rojstva.

— Izjava dr. Totha. Novi hrvatski gospodarstveni minister dr. Toth, bivši predsednik »Gospodarske Sloge« in generalni ravnatelj Prizada, je v pogovoru z novinarji izjavil, da bo glavna naloga njegovega delovanja načrtno vodenje gospodarstva, kakor odgovarja to sedanjem in gotovo tudi bodočim potrebam. Čimprej mora preiti hrvatsko gospodarstvo k novemu sistemu.

— Potniki na hrvatskih železnicah v bodoče ne bodo smeli jemati s seboj na pot več kakor po 10 kg živeža. Vse večje množine življenjskih potrebščin, bodo morale biti opremljene s posebnim tovornim listom. Če si potniki ne bodo preskrbeli takih tovornih listov, jim bo vsak presek blaga čez 10 kg zaplenjen.

— Nemške blagovne tarife na Spodnjem Stajerskem. Uprava nemških državnih železnic je odredila, da se uvedejo s 1. novembrom 1941 na železnicah zasedenega ozemlja Spodnje Stajerske, Koroske in Gorenjske blagovne tarife nemških železnic.

— Nemški Alpenvereini tudi na Spodnjem Stajerskem. Šef civilne uprave na Spodnjem Stajerskem je dovolil, da obnovita svoje delovanje podružnici nemškega »Alpenvereina« v Mariboru in Celju. V kratkem bosta imeli obe podružnici ustanovna občena zbora. S tem objavlja nemški »Alpenverein« svoje delovanje tudi na Spodnjem Stajerskem.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave: danes ob 16. in 19. uri:

KINO UNION TELEFON 22-21
Monumentalno zgodovinsko filmsko delo

Most vzdihljajev
Paola Barbara, Mariela Lotti, Elli Parvo

KINO MATICA TELEFON 22-41
Monumentalni vellefilm o znameniti vstaji in junaki borbi Evrope za svobodo

Ohm Krüger
Emil Jannings
Gisela Uhlen, Gustav Gründgens
Film je na letošnji mednarodni razstavi v Benetkah prejel prvo nagrado!

KINO SLOGA TELEFON 27-30
Samo še danes
Boris Karloff
FRANKENSTEIN
in veliki špijonaški film
SLUŽBA SMRTI

— Največji vodovod na Hrvaškem. Blizu Jastrebarskega graje največji vodovod na Hrvaškem. Dela bodo kmalu končana. Stroški bodo znašali okrog 15 milijonov kun. Vodovodne cevi so dolge okrog 47 km.

— Pocenitev poštnega prometa med Nemčijo in Italijo. V Rimu je bila nedavno podpisana posebna pogodba, s katero je olajšan poštni in brzojavni promet med Nemčijo in Italijo. Določbe te pogodbe stopijo v veljavo 1. januarja 1942. Poštni brzojavni promet med obema državama bo poenostavljen in znatno cenejši kakor je bil doslej. Poština bo znašala v bodoče namesto 1.25 samo 1 liro od pisma, od dopisnice pa 0.50 namesto 0.75 L, a brzojavna pristojbina bo znižana od 21 na 18.5 centezimov od besede.

— 100 milijonov za železniške mostove na Hrvaškem. Hrvatska vlada je odredila za popravila železniških mostov na Hrvatskem sto milijonov kun.

— Porast števila prebivalcev Karlova. Karlovac ima zdaj okrog 35.000 prebivalcev. Od zadnjega ljudskega štetja 1931. je naraslo število prebivalstva Karlova za okroglih 14.000.

— Visoki gostje v lepoglavski klekarski šoli. Več hrvatskih ministrov je posetilo te dni v spremstvu nemškega poslanika v Zagrebu Kascha lepoglavsko klekarsko šolo, kjer so se vpisali v spominsko knjigo tega za hrvatsko domačo industrijo zelo važnega zavoda.

— Hlinikova mladina na grobu Ante Starčevića. V Zagrebu se mudi odposlanstvo Hlinkove mladine pod vodstvom vodje slovaške mladine Kaceka. V tork se je odpravila slovaška mladina v vas Sediste, kjer je položila venec na grob »česta domovine« Ante Starčevića. Slovaška mladina je počastila tudi spomin Stjepana Radića.

— Tečaj za občinske tajnike. V ponedeljek 20. t. m. se je pričel v Laškem tečaj za občinske tajnike. Poseba ga 40 kandidatov. Tečaj bo zaključen jutri, v ponedeljek se pa prične drugi tečaj.

— Nov šef kirurškega oddelka mariborske bolnice. Za šefa kirurškega oddelka mariborske bolnice je bil imenovan primarij dr. Bovier.

— Otvoritev prostozidarske razstave v Beogradu. V poslopju bivše »velike lože Jugoslavije« nameščena prostozidarska razstava je bila v sredo dopoldne otvorjena. Otvoritvi so prisostvovali zastopniki nemških okupacijskih oblasti in več ministrov srbske vlade. Razstavo je otvoril tiskovni šef srbske vlade dr. Perić s primernim nagovorom.

— Še 235 milijonov kun za ceste na Hrvaškem. Hrvatska vlada je že prej določila 400 milijonov kun za gradnjo mednarodnih avtomobilskih cest, zdaj je pa določila še 235 milijonov kun za gradnjo novih in popravilo obstoječih cest in mostov.

— Olje iz grozdnih pešk tudi v Srbiji. Po zgledu drugih držav se peča zdaj tudi centrala za kemične proizvode v Srbiji z mislijo izdelovati olje iz grozdnih pešk. Doslej so uporabljali grozdnje peške in vse kar ostane v stiskalnici za kuhanje žganja, nezneten del pa tudi za izdelovanje kavnega surrogata. V grozdnih peških je 20% olja in ker je vinogradništvo v Srbiji močno razširjeno računajo, da bo mogoče pridelovati precej olja iz grozdnih pešk.

Iz Ljubljane

—lj Tudi Levčeva ulica je v mestu. Mnogo se je zadnja leta storilo v Ljubljani v korist mesta in prebivalstva tudi v pogledu tlakovanja ulic in cest, marsikaj bo pa treba še storiti. Med njuna cestna dela spada pač tudi ureditev Levčeve ulice, ob kateri je vrzel samo še v sredini, na obeh koncih so pa ob nji lepe vile, nekatere že precej stare. Ta ulica veže začetek Rožne doline in prilagačito del mesta onstran železnicega tira s Podrožnikom in je torej promet po nji precej živahen. Na obeh koncih ulice Levčeva ulica utrjeno cestnišče, v sredini je pa velika vrzel, kjer morajo hoditi ljudje kar čez travnike. Seveda je nastala tu poleg stezice tudi vozna pot in ob vsakem deževju morajo ljudje gaziti blato, koleca vozov se pa udirajo globoko v zemljo. Tu bi bilo treba za prvo silo vsaj cestnišče utrditi in posuti z gramozom, obenem pa privoščiti Levčevi ulici vsaj nekaj svetilk, ker je tudi ta ulica v mestu.

—lj Popravljanje ceste. Sv. Petra cesta je bila med prvimi, katere je dala po prejšnji vojni tlakovati mestna občina, in sicer že nekako pred dvema desetletjema. Od takrat so morali cesto večkrat bolj ali manj prekopavati, bodisi da so popravili starinski kanal, bodisi izboljšali vodovodno, plinsko ali pa električno napeljavo. Tako je sčasoma cestna vršina postala zelo vegasta in kotanjasta, a razen tega so se tu kamnitne kocke, ne najboljše vrste, že hudo obrabile. Zato je bila in je česta ob količjak slabem vremenu polna luž in blata vžle tlakovanju. Vse to je napotilo zdaj magistrat, da je dal v začetku tekočega meseca cesto korenito popravljati. Najprej od Resljeve ceste do Znamenjske ulice, ker je ta silo prometna cesta prav mejo to razdaljo na več mestih najožja in zaradi tega še posebno popravila najnujnejše potrebna. Spridlo dobrega in lepega vremena zadnjih tednov je delo — izkopavanje kock, njihovo prebranje in izmenjavanje z novimi, izravnavanje tal in naposled vnovično tlakovanje — tako hitro in zelo napredovalo, da bi bilo prej ko ne že v dveh ali treh dneh vse gotovo in cesta lahko izročena zopet sploš-

nemu prometu, če ne bi jejo močno deževati. Ne vemo sicer, ali bo prišel glede popravne ceste v poštev še kakšen njen del ali ne, toda mislimo, da bi bilo treba popraviti čimprej vsaj še odsek med Prečno ulico in Resljevo cesto, ker je tam vršina tudi marsikje že poškodovana in vredna prenovitve.

SOBOTA IN NEDELJA
NOV PROGRAM ŠTEV. 8
VESELI TEATER
Začetek ob 19. (7.) — konec pred 21. (9.)

—lj Tramvajski promet k Sv. Križu v nedeljo. Ako bo v nedeljo 26. t. m. popoldne ugodno vreme brez padavin, ne bodo od 12. ure dalje vozili vozovi proge »1« preko Hrvatskega trga do Splošne bolnišnice, temveč preko Hrvatskega trga po Jegličevi in Šmartinski cesti k Sv. Križu in po isti poti nazaj v Zgornjo Sisko, odnosno v Podgoro. K Sv. Križu bosta torej popoldne usmerjeni dve progi in to »1« in »2«. Proga »1« bo vozila od Sv. Križa preko Hrvatskega trga in Poljan mimo glavne pošte proti Siski, proga »2« pa bo vozila od Sv. Križa mimo glavnega kolodvora in glavne pošte v Moste.

—lj Ribji trg. Po dolgem času so bile danes naprodaj zopet velike sardele. Prodajali so jih po 16 L kg. Naprodaj je bilo tudi nekaj lepih skuš, ki so bila po 20 L. Drugih rib danes ni bilo.

NECCHI
ŠIVALNI STROJI
IGN.VOK
LJUBLJANA TAVČARJEVA 7

—lj Občinska dela in zima. Letos je bilo zaposlenih — in delno jih je še — pri številnih delih, ki jih financira mestna občina, precej delavcev. Pozimi nekaterih del na prostem ne bodo mogli nadaljevati, če ne bo izredno ugodno vreme, česar pa ne moremo pričakovati. To velja za večja cestna dela in preureditve v parkih, kakršna je novo otroško igrišče v Tivoliju. Tu je bilo zaposlenih pri zemeljskih delih že od 24. februarja precej delavcev. Doslej jih je delalo nad 40. Jutri bo izrpan kredit za to delo, a upanje je, da bodo našli zopet kmalu sredstva za nadaljevanje. Doslej je bilo opravljenega že precej dela. Za ureditev igrišča je treba zavrtnati večji prostor. V ta namen morajo odkopavati in odvažati zemljo na višjem kraju ter jo dovažati in nasipavati na nižjem. Prepeljati, odnosno premetati ali odkopati bo treba skupaj okrog 7000 m³. Zdal je končanih že približno dve tretjini zemeljskih del ter lahko računamo, da je za planiranje bilo porabljeno, odnosno prejeljeno okrog 5000 m³ zemlje. — Zemljiška dela spomladi še ne bodo končana, četudi jih bodo nadaljevali čez zimo, že zato, ker ne bodo mogli neovirano delati kakor poletne mesece. Vendar je upanje, da bo igrišče vsaj v glavnem urejeno prihodnje leto.

—lj Za zunanike bo cepljenje zoper davico izjemoma še v petek 24. t. m. ob 16.30 uri samo v Mestnem domu. Starši iz vse Ljubljane, ki iz kakršnega koli vzroka njih otroci sploh še niso bili cepljeni, in tudi vsi tisti starši, ki njih otroci še niso drugič ali tretjič cepljeni zoper davico, morajo k temu cepljenju zanesljivo pripeljati svoje otroke. Izvzeti so samo tisti otroci, ki jih je mestni fizikat oprostil letošnjega cepljenja. Cepljenje proti davici je po odloku Visokega Komisarja strogo obvezno ter bodo prekrški te odredbe kaznovani z globo do 1000 L. Kakor znano, pa morajo starši ali skrbniki pripeljati k cepljenju vse one nad 18 mesecev stare otroke, ki še ne hodijo v šolo. Opozorjamo, da je sedanje cepljenje samo za zamudnike, kakor že prej rečeno.

—lj Ker je za sobotne in nedeljske predstave vedno prav lepo zanimanje, priporočamo vsem, da si oskrbe vstopnice že v predprodaji pri naši dnevni blagajni, ki je odprta vsak dan od 10. do pol 13. in od 17. do 19. ure. Začetek predstav ob 19. (7.). Konec še pred 21. (9.) —

—lj Pianist Karlo Vidusso je prav za prav Amerikanec. Rojen je bil v kraju Talcahuano v Čilu v južni Ameriki, kjer je užival tudi prvi pouk na klavirju v Buenos Airesu, ko je bil star 6 let. Pozneje je prišel v Italijo ter nadaljeval glasbene študije, kakor tudi klavirsko igro v Milanu na konservatoriju Giuseppe Verdi. Študij je končal s polno pohvalo in prvim darilom. Ko je bil 20 let star se je popolnoma posvetil koncertiranju, udeležil se je mednarodnega temovanja v Budimpešti in prav posebno se tekmovanja za Chopinovo darilo v Varšavi. Na obeh tekmovanjih je bil proglašen kot prvi in najboljši pianist. Pa tudi v Italiji je pogostokrat nastopil na tekmovanju in bil takoj na prvem v Milanu med dvainštiridesetimi zopet prvi. Karlo Vidusso je koncertiral v vseh večjih središčih Evrope z največjimi uspehi. Sedaj je profesor mojstrske igre na konservatoriju v Parmi. Ker je Vidusso eden največjih mojstrov sedanje dobe, opozorjamo na njegov koncert, ki bo v ponedeljak 27. t. m. v veliki Filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice. 487-n

OBŽALOVANJA VREDEN
V klavirju, ki smo ga podarili dobrodelnemu društvu, so lesni črvi.
— Uboge živalice.

Dopolavoro v vevški papirnici

Vevče, 23. oktobra. Po številnih koncertih, ki jih je v zadnjem času pokrajinski Dopolavoro priredil za delavstvo Tobačne omarne, Saturnusa, Store in številne kinematografske in gledališke predstave, je po kratkem predsedku sledil v petek koncert v tovarni Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode. Vse dosedanje koncerte za delavstvo, ki jih je priredil Dopolavoro, je izvajala godba »Zarje«. Včerajšnji koncert pa sta izvajala orkester in komorni zbor E.I.A.R. iz Ljubljane.

Za koncert je vladalo veliko zanimanje. Ob 16. uri so bili že v prostorni papirni dvorani in prvem nadstropju tovarne zbrani vsi tovarniški delavci in delavke, uradništvo tovarne in okrog 50 povabljenih gostov. Organizacija je bila vrhšibna. V dvorani so bile postavljene vrste stolov, da so mogli vsi sede prisostvovati prireditvi. Med drugimi so prisostvovali koncertu poveljniki 21. bataljona »Mortai« g. major Giuseppe Ammassari s svojim adjutantom, zaupnik C. O. N. I. pri Visokem Komisarju z gospos, dobrijski župan Trkov, šolski upravitelj iz okolice, poljski in dobrijski župnik itd. Pokrajinski organizacijo Dopolavora je zastopal poveljnik g. Liberatti. Prisotni so bili tudi nekateri oficirji s fužinskih valček »Cvetiči gozde«. Delavstvo in ostali so z velikim zanimanjem poslušali izvajanje izbranih komadov in so vsakega nagradili s ploskanjem. Potem sta komorni zbor in orkester izvajala številne Selbbaurejeve slovenske narodne pesmi. Na koncu so vsi prisotni burno ploskali.

Uspehi koncert je prenašal ljubljanski radio. Po peti uri je bila prireditve zaključena in delavstvo se je hvaležno in odpočito razšlo na svoje domove.

IZPREMENJEN POLOŽAJ
Ona: Vprašujem se, kje sem imela glavo, ko sem privolila v zakonsko zvezo s teboj.
On: Na moji rami, dušica.

GROZNJA BREZ USPEHA.
— Če boš še lažili za menoj, pokličem svojega brata, on vam že pokaže, saj je prvak v boksu.

— Kar naj pride, jaz sem prvak v teku.

PIJANČEVA ČASTNA BESEDA
Pozno ponoči kolovratni pijanec domov. Na ulici ga sreča njegov zdravnik v trenutku, ko se primaje do kandelabra in se ga krčevito oprime, da bi ne padel.
— Halo! — zakliče zdravnik, — ali mi niste pod častno besedo objubili da boste nehali piti?
— Res je in častno besedo držim, — odgovori pijanec.

— Kako to, saj ste vendar že zopet pijani.
— Že res, toda piti sem nehal. Komaj četrte ure je tega, odkar ne pijem več.

M A L I Makulatur- OGLASI ni papir

proda uprava »Slovenskega Naroda«, Ljubljana, Puciničeva ul. 5

FOHISTVO
po naročilo in vse vrste stolov izdelujem. Polituram opravne in izvršujem vsa popravila najceneje. — Josip Zorman, Ljubljana, Breg 14. 1063

OGLJE
specialno za generatorje dobite pri Resman, Rimska cesta 21, telefon 44-80. 1677

CORA
TORINO · 1835
CORA - CORA

l'aperitivo di gusto moderno.
Si prende con selz.

aperitiv modernega okusa.
Pije se s sodavico.

— Uboge živalice.

— Uboge živalice.

— Uboge živalice.

— Uboge živalice.

— Uboge živalice.

— Uboge živalice.

— Uboge živalice.

— Uboge živalice.

— Uboge živalice.

— Uboge živalice.

— Uboge živalice.

— Uboge živalice.

Jubilejni zbor trgovskega društva „Merkur“

Delo društva v preteklem letu se je razvijalo v 4 smereh: v posredovanju dela, socialni pomoči, prirejanju tečajev in izdajanju publikacij — Ponovno je bil izvoljen stari odbor s predsednikom dr. Windischerjem

Ljubljana, 24. oktobra. V sejni dvorani Trgovskega društva doma je bil sredi 40 redni občni zbor matice našega trgovstva trgovskega društva „Merkur“. Pomembna jubilejna obletnica zasluži našo pozornost. Društvo je bilo ustanovljeno leta 1901, kar pomeni, da je bilo v letih svojega obstoja 40 let. Društvo je bilo ustanovljeno v Ljubljani, kar pomeni, da je bilo v letih svojega obstoja 40 let. Društvo je bilo ustanovljeno v Ljubljani, kar pomeni, da je bilo v letih svojega obstoja 40 let.

Glede na jubilej štiridesetletnice je v kratkih zgoznenih oblikih podal oris vsega dosedanjega dela društva, podčrtal vse njegove pomembne uspehe in pokazal, kako se je trgovsko društvo „Merkur“ kot matica vsega našega trgovstva vseh štirideset let borilo za napredek in korist vsemu stanu in s tem tudi slovenskemu narodu. Na ta izredno zanimivi del izjavljajo predsednika dr. Windischerja, ki je vseboval poleg splošne razvoje slike tudi pomembna dejstva napredka v štiridesetih letih, se povzema v posebnem članku.

Ob koncu je predsednik naglasil, da je bilo poletno vodilo društva vedno ne deliti, marveč družiti in je zaradi tega vneto zastopalo gospodarski in stanovski solidarnost. Razvoj v naši trgovini je pokazal, da je bilo tako ravnanje pravilno, trditi treni med gospodarji in sodelavci ni bilo. Vse socialne pridobitve so prišle brez resnih pretresljajev.

Spoznanje, da gre pri našem človeku bolj zlepa nego s trda, je bilo odločilno, da se je dajala prednost pregovornemu in dovedovanju pred sili in ukazovanjem brez sodelovanja neposredno prizadetih. V gospodarskem življenju se je dajala prednost talentom pred ženitji in pridni preudarnosti pred drznostjo, višje je bilo cenjeno vsakdanje redno in postopno delo nego sunkovite akcije. Hiša v jedru zdrava, čeprav skromna, je več vredna nego kričave fasade s črvenim ozadjem. Stanovskij ponos velja nositi glavo pokoncu, obenem pa je treba ostati z nogami pri tleh. Vse to je v skladu z resnično bitnostjo in zdravo naravo našega naroda.

Pomembne zaključne besede kakor celotno tehtno poročilo predsednika so izdale splošno odobravanje. Kot plod njegovih dolgotrajnih velikih življenjskih in gospodarskih izkušenj so bile temeljne programatične važnosti tudi za bodoče delo.

Izbrano tajniško poročilo je podal marljivi tajnik Anton Agnola, ki se je najprej spomnil vseh preteklo leto umrlih članov Julija Lončarja, Josipa Kunca in Marije Česnikove, trgovcev v Ljubljani. Pietetno počastitev pokojnih so zborovalci spremljali stoje in jim zaklicali »Slava«.

Vse društveno delo je bilo osredotočeno v štirih glavnih skupinah in sicer v posredovalnici za delo, socialni pomoči, poučevanju in izdajanju publikacij.

Društvo je bilo pred leti med prvimi, ki si je nadelo za naloge posredovanja za zaposlitev trgovskega nameštstva. Čeprav ne v večjem obsegu, so se v društveni posredovalnici zbirale ponudbe in povpraševanja in doseženi so bili prvi uspehi. Vprašanju posredovanja dela se pa danes posveča največja pozornost tudi na najvišjih mestih državne uprave. Tako je prešla ta panoga društvenega udejstvovanja z največje uradno odločbo v izključno območje oblasti same ter je društvo zaključilo svoje delo na tem polju. Do tega časa je bilo zabeleženih 108 poslovnih številk, razpisanih je bilo 248 obvestil za prostost mesta, prijavljenih na 43.

Misel socialne pomoči se je porodila v času, ko socialni problemi niso bili tako občutni kakor pozneje za svetovnih gospodarskih pretresljajev. Velika važnost ta-

krat ustvarjenega vira se je izkazala zlasti, ko so potrebe zaradi gospodarskih nepravil bile vse večje. Podporni sklad društva, v katerega se stekajo naklonitve in darila oblastev in zavodov ter drugih društvenih dobrotnikov, je bil pomemben vir za potrebna sredstva. Zasluga za uspeh in neusahljiv dotok sredstev za ta podporni sklad gre predvsem društvu, ki je imel vedno najti novih virov, s katerimi je bilo omogočeno podporno delo. Vsem plemenitim darovalcem kakor tudi predsedniku in blaginiku velja posebna zahvala.

Društvo je v pretekli poslovni dobi pridobilo vrsto poučnih tečajev, namenjenih ukaženemu trgovskemu naraščanju. Tečaji so bili prilagojeni stvarnim potrebam in se je poučevalo stenografijo, italijanski in nemški jezik. Italijanska se je poučevala v začetnem nižjem in višjem tečaju posebej na še italijanska trgovska korespondenca. Tečaje je obiskovalo okoli 300 tečajnikov in so bili doseženi lepi učni uspehi, ker so obiskovalci pokazali veliko prizadevanje in vztrajnost v obiskovanju do konca. Ker so bili nekateri tečaji brezplačni, da se omogoči posest čim večjemu številu interesentov, so bili društvo naloženi z njimi precejšnji izdatki.

Med publikacijami ki jih društvo izdaja, je treba omeniti predvsem »Trgovskega tovariša« ki tvori živo vez med vsem društvenim članstvom in je našel najboljši odziv v vseh gospodarskih krogih. Vzorcu ga že vrsto let urejuje Juš Kavčič. Pri-

ljena in poznana društvena publikacija je tudi »Trgovski koledar«, ki je predvsem velike praktične vrednosti. Z bogatim strokovnim znanjem ga marljivo urejuje Fr. Zelenik. Naklada obeh je visoka in priča o kakovosti edicij in zavednosti članstva.

Društvo razpolaga tudi z lepo knjižnico leposlovnih in strokovnih knjig, ki so članstvu vedno na razpolago. Število članstva se v pretekli poslovni dobi ni znatno spreminilo. Skupno je 695 članov in so v veliki večini med njimi redni člani sodelavci in trgovci. Odbor je imel 6 sej dopisov je bilo odposlanih 396, primljenih 705.

Blaginjak Krek je s suhim številkami orisal stanje društvenega premoženja, čiste imovine, dohodkov, izdatkov in prebitka. Pokazal je, da je štedljivo in skrbno gospodaril.

Vsa poročila so bila s pohvalo soglasno odobrena, enako pa je bil sprejet tudi predlog preglednikov računov, ki ga je iznesel Zelenik, da se vsemu odboru odobri razrešnica z zahvalo in priznanjem blaginiku za vestno delo.

Zaupanje, ki ga uživa odbor, je prišlo še posebno do izraza pri volitvah, ki je bil pri acclamationem znova izvoljen ves stari odbor s predsednikom dr. Franom Windischerjem. Tako je bila marljivim in zaslužnim delavcem izrečena za ves njihov trud najlepša zahvala.

Ker niso bili prijavljeni nobeni samostojni predlogi, je bil dnevi red izbran in občni zbor s predsednikovo zahvalo vsem udeležencem zaključen.

Elektrifikacija Italije naglo napreduje

Vojna tega napredka ni mogla zadržati — Vodne sile glavni vir električne energije

Proizvodnja energije je motor italijanske industrije. Nova petletka, ki bo trajala do leta 1945, računa z novimi viri električne energije, da bo imela država na razpolago še več električnega toka, kakor ga že ima. Pri tem je pa po naravi bogata obdara severna Italija, glavno središče proizvodnje električnega toka. Do leta 1943 naj bi dosegla letna proizvodnja 25 milijard kWh, kar pomeni v primeri s predvojnimi časom porast za približno 10 milijard kWh. Na severno Italijo vstevši veliki industrijski središči Milan in Turin, odpade od tega 74%.

Nova petletka predvideva razvoj proizvodnje električnega toka tudi v takih pokrajinah, kjer kakor rečimo v srednji Italiji narava ni bila tako rododarna kakor na severu, bogatem na vodni sili. Težiče gornje italijanske oblasti v proizvodnji električnega toka izpričujejo naslednji uradni podatki:

Leta 1938. je znašala proizvodnja električnega toka v italijanskih Alpah 70,4% vse proizvodnje, v oblasti srednjih in južnih Apenin pa 24,9%. Italija dobiva 94% električne energije iz vodne sile. Za primerjavo naj omenimo, da proizvaja Nemčija z vodno silo samo 15% električnega toka, glavni del pa odpade na premog. Veliki vodni rezervariji in Apenini se lepo izpolnjujejo. Ko pozimi alpski toki zamrznejo, dajejo Apenini dovolj vode za pogon turbin.

Beneška družba Adriatica preskrbuje z električnim tokom severni Jadran. Leta 1936. določeni gradbeni načrt je bil večina do konca. V njegovem okviru so bile zgrajene in otvorene štiri nove elektrarne. Enajst sestrskih družb Adriatice preskrbuje z električnim tokom območje Trsta, Benetk in Verone tja do Bologne. Od Benetk do Lombardske nižine se razprostira območje delovanja milanske skupine Edison. Ta skupina je dogradila v prvi polovici tekočega leta nove naprave s kapaciteto okrog 200 milijonov kWh, pripravlja se pa še novo razširjenje. Sestrška družba Società Volta je med drugim udeležena pri gradnji dolinskega jez na reki Toci v Alpah 2.500 m nad morsk gladino. Poleg tega je zgradila družba Volta parno elektrarno z začasno kapaciteto 80.000 kWh. Drugo sestrsko podjetje Società Cisalpina je udeleženo pri gradnji elektrarne Esine na Ogliu z letno kapaciteto 150 milijonov kWh. V Simplonskem prelazu obratuje elektrarna Domodossola s kapaciteto 110 milijonov kWh.

V bolcanski oblasti dela na obsežnem

elektrifikacijskem programu druga skupina, ki polaga glavno važnost na izgraditev električnega omrežja v Brixenu, kjer naj bi dosegla letno kapaciteto 600 milijonov kWh. Koncern Stp v Torinu je udeležena na izkoriščanju vodne sile Molvenskega jezera z napravo, ki bo omogočila letno kapaciteto 1.400 milijonov kWh. Ta piemontski koncern je mogel ne glede na posledice vojne svoj gradbeni program letos v polni meri dovesti in bo igral veliko vlogo tudi pri nadaljnjih delih na polju elektrifikacije Italije. Napoldržavna družba IERI, ustanovljena prvotno v svrhu sanacije ogroženih veletovarn, je tudi udeležena pri tem koncernu. Teoretično more Italija doseči največjo proizvodnjo električnega toka 50 milijard kWh letno. Po dosedanjih izkušnjah lahko računamo v doglednem času s povečanjem kapacitete največ na 40 milijonov kWh.

Zaklad v starem čevlju

Če hoče kdo spraviti svoj nakit v star čevlji, je najbolje, da tudi pove za skrivališče, da se mu ne pripeti kaj podobnega, kakor se je 19letni Margerita Bogno. Stara je kot rečeno šele 19 let, pa je že hotela imeti čim več nakita, kakor je v starih italijanskih kmečkih družinah navada. Imela je tudi že ženina in do poroke ni bilo več daleč.

Margerita ima pa sestro, s katero se ne razumeta posebno dobro. Da bi po nepotrebnem ne dražila sestre in ne vzbujala nezvestosti, je zavila Margerita vse svoje prastane, uhane in zapestnice v papir in spravila zaklad v star čevlji. Nekega dne je rabila del nakita, pa je zaman iskala čevljev z zakladom. Končno je vsa preplašena zvedela od matere, da je njen čevljev z drugo staro obleko podarila neki beračici. Hči je napela vse sile, da bi beračico našla, pa ni bilo duha ne sluha o nje. Z njo je seveda izgini tudi vse deklini nakit, vreden blizu 100.000 lir.

Turki bodo manj pijančevali

Turško ministristvo za carine in monopol je izdelalo program za pospeševanje porabe pijače, ki vsebujejo le neznaten odstotek alkohola. To je bilo storjeno zato, da bi se znižala poraba močnih alkoholnih pijač. Program se še izvaja. Razširjeni sta bili tudi tovarna za vino v Tekir Dagli in pivovarna v Ankari, da se bo njuna proizvodnja povečala. Razen tega hočejo oblasti navaditi prebivalstvo, da bo pilo sladka vina.

Cenzuri v pomoč

Viktorja Hugoja, ki ga je poslal Napoleon III. v izgnanstvo, so skrbno nadzorovali. Pregledovali ali zaplenili so tudi vso njegovo korespondenco. Ko je to zvedel, se je hudo razjezil, nazadnje pa si je domislil svojevrstno šalo. Naročil je kuverte, na katerih je bilo v zgornjem kotu natisnjeno besedilo 187. člena francoskega kazenskega zakonika, ki določa: Funkcionar ali agent vlade, odnosno poštne uprave, ki bi uničil ali odpiral na pošti oddana pisma, ali pa kaj takega omogočal, se kaznuje z globo od 18 do 500 frankov ali z jeto od 3 do 5 let. Cenzura je odlejal lahko takoj spoznala vsako pismo izpod peresa znamenitega pregnanca.

Največja zvezda

Na obzorju antarktične poloble se je pojavila zvezda, ki je 1200 krat večja od sonca. Agencija »Europa Nuova« poroča, da gre prav za prav za zvezni sistem, ker kroži okrog te zvezde neki manjši satelit. S teleskopom zaradi ogromne daljave — 3500 svetlobnih let — ni mogoče ločiti manjše zvezde od večje. Opaziti pa je periodične svetlobne spremembe, kar kaže, da gre za dve zvezdi. Mogoče je bilo tudi določiti tipične značilnosti obeh zvezd in njuno velikost. Gmota glavne zvezde presega sončno gmoto za 47 krat. Njun premer pa je kar 1200 krat večji.

Napovedovanje vremena

Znani nemški fizik Otto von Guericke, ki je živel v XVII. stoletju, je bil eden prvih učenjakov, ki so spoznali, da lahko po izpremembah zračnega pritiska napovedujemo vreme. On je znan po svojih poskusih z velikimi polobami, s katerimi je demonstriral zračni pritisk. Guericke je vedel, da je zračni pritisk odvisen od vremena. Zato je na vodni stolpec velike cevi postavil lutko, ki je kazala vsak čas višino zračnega pritiska in s pomočjo te naprave je lahko napovedal vreme. Te magdeburške vremenske lutke so obdudovale zaradi njihove sposobnosti napovedovati vreme in sam Guericke je znal napovedati silno nevihto dve uri pred njenim začetkom, kar je veljalo takrat za pravi čudež.

3000 slik v sekundi

Fotokemijska tehnika se je v zadnjem času silno razvila. Posebno so dosegli veliko občutljivost fotografskih emulzij. Nemške tovarne so že pričele izdelovati aparate, ki omogočajo snemanje po 200, 250, 500 in 1.000 slik v sekundi, tako da pri takem snemanju niso potrebne elektromotorne priprave. Če pa se tudi take priprave uporabijo je mogoče z novimi aparati doseči 1.500 in celo 3.000 slik v sekundi. Pri novih filmskih aparatih pa je bilo treba vdelati posebno pripravo za naglo odvijanje in izmenjavo filmskih trakov.

22 kitov brez harpune

Gotovo je nekaj izrednega če ujamemo na enem lovu 22 kitov. Doslej se pa gotovo še nikoli ni posrečilo, ujeti toliko kitov, ne da bi bilo sploh treba ganiti s prstom. Ta izredna sreča je doletela kmetje in ribiče iz Ancone v južnoameriški državi Equador. Nekega jutra je namreč naplaval morje blizu tega kraja na obalo 22 mrtvih kitov. Najbrže so poginili med silno nevihto, ali med potresom na morju. Kmetje in ribiči imajo zdaj polne roke dela, da pospravijo in spravijo v denar, to kar je tako nepričakovano poslala narava.

Uspehi otroških kolonij v Italiji

Tajnik Fašistične stranke je poročal nedavno Duceju o uspehih otroških kolonij v tekočem letu pod vodstvom organizacije fašistične mladine. Čeprav je dala mladinska organizacija svoje podeželske kolonije na razpolago vojaštvu kot lazarete in v druge vojaške svrhe, je bilo vendar mogoče poslati na počitnice 750.000 otrok v 6036 otroških kolonij, kjer so prebili 27 milijonov dni. To pomeni, da je bilo pri skoraj enakem številu kolonij v primeri z lanskim letom poslano na počitnice letos petkrat več otrok. Organizacija Fašistične mladine je potrošila za stroške kolonije letos 85 milijonov lir, lani pa samo 35 milijonov lir. V službi v otroških kolonijah je bilo 99.000 oseb.

Vajenci dobe končno knjige

Na strokovno nadaljevalnih šolah zelo pogrešajo primerne učbenike in zdaj se pripravljajo izdaja 6 strokovnih knjig

Ljubljana, 24. oktobra. O pomanjkljivosti naših strokovno nadaljevalnih šol je naša javnost že mnogo slišala. Ena največjih je nedvomno, da do sedaj naš obrtniški in industrijski naraščaj, ne da se ni mogel izobraževati v primernejših učilnicah, ni imel tudi dovolj primerne učil. Strokovno šolstvo je bilo pri nas mnogo premalo cenjeno, ker nismo znali gledati nikdar na gospodarska vprašanja dovolj resno. Nismo se zavedali, da je splošni napredek skoraj v največji meri odvisen od gospodarskega in tehničnega napredka ter gospodarske osamosvojitve. Premalo smo skrbeli za temeljito izobrazbo našega delovnega naraščaja. Potrebnovali smo razne tehnične strokovnjake iz tujine, ker se sami nismo znali primerno usposobiti in ker nismo znali pridobiti našim strokovnim šolam niti takšnega ugleda, kakršnega bi zaslužili.

Vajenci skoraj vseh strok doslej niso imeli za pouk na strokovnih nadaljevalnih šolah nobenih učbenikov. Pa tudi na nekaterih drugih strokovnih šolah so primanjkovali učbeniki. Najsibše je bilo preskrbljeno za vajence. Sploh je težko reči, kako je bilo mogoče na strokovno nadaljevalnih šolah poučevati brez učbenikov. Sicer je pa naša strokovna literatura, kakršna bi potrebovali obrtniki, tehniki in rokodelci silno revna. Tako je tudi razumljivo, da se obrtnik ne more vselej dobro seznaniti dobro z gradivom, ki ga obdružuje in s surovimi, ki prihajajo v poštev v sodobnem gospodarstvu v posameznih strokah. Ta pomanjkljivost je še tem občutnejša, ker marsikomu ni vselej pristopna tudi tuja literatura, zlasti ne mlajši generaciji, ki ne obvlada tako dobro svetovnih jezikov. Naš strokovnjak, ki že dolgo leta poučuje na strokovni šoli, pravi, da je naša literatura tehnična in gospodarskega področja tako revna, »da ne moremo nuditi našemu strokovnemu naraščaju niti najbolj elementarnega poznavanja naših glavnih surovih, lesa in kamna. Nobene knjige, ki bi nudila n. pr. učencu meščanske šole, kaj šele vajencu, pomočniku ali mojstru poznavanje teh snovi v večji meri kakor le, da pozna drevesa po imenu, da ve, kako cvete in kakšne ima liste. Kako pa mora les tega drevesa pripraviti za prodajo, kakšno vrednost ima ta all ona vrsta glede na svoje lastnosti in uporabo, vsega tega ne najde v nobeni slovenski učni knjigi ali priročniku.«

Prva knjiga se imenuje »Naš les«. Obravnava sestavo, lastnosti, napake, in bolezen lesa; pripravo lesa, pravilno vsačenje, umetno in naravno sušenje, konzerviranje. Razen tega najdemo v knjigi tudi trgovske uzeance in pregled najvažnejših vrst lesa. Knjiga bo obsegala 10 pol, med njimi okrog 30 strani slik. — Druga knjiga, pod naslovom »Naš kamen« se deli v dva dela. Prvi del pod naslovom »Naš naravni kamen« nudi v preglednih tabelah pregled najvažnejših kemičnih elementov, obravnava sestave mineralne hrtin, najvažnejše hrtine, njih nastanek in značilne lastnosti. Tu je tudi obravnava tehnologija pridobivanja hrtin v kamnolomih, obdelava kamnega gradiva itd. Drugi del nas seznaja z betonom in njegovimi lastnostmi, načini mešanja in drugimi kameninami. Knjiga bo obsegala 12 pol in okrog 30 strani slik. — V tretji knjigi je obdelano vse gradivo prve in druge knjige, kolikor je to važno za poznavanje in pravilno uporabo stavbnega in delavniškega gradiva. Imenovale se bo »Naše gradivo«. Obsegala bo 22 pol in okrog 60 strani slik. — Naslednje tri knjige bodo namenjene predvsem vajencem: »Naš stavbni in delavniški les« (8 pol in 30 strani slik), »Naše kamenogradivo« (8 pol, 30 strani slik) in »Naše stavbno gradivo« (15 pol in 50 strani slik).

Zalozba vseh teh knjig je seveda zvezana z velikimi stroški, a omogočena bo s primernimi podporami ustanov, ki so poklicane pospeševati naš strokovni ter gospodarski napredek.

PROKLETSTVO

DEMANTA

Roman.

Ko je zapel zvonec, pozivajoč k počitku, sem se sčel in zlezal pod svojo odejo, toda zaspati nisem mogel.

Ura readingske kaznilnice je odbila devet. Ves neustrepen sem vstal in šel hoditi bos po celici. Potem sem stopil na stol in skušal pogledati skozi okence. Napel sem vse sile in se povzpela na prizidek, kjer sem obvisel.

Sence so se pojavljale in izginalje na velikem, mračnem dvorišču. To so bili očitno pazniki na svojem nočnem obhodu.

Zdaj pa zdaj se je zaslišal zamolkli klic ali rožljanje verig, nad vsem tem pa brnenje parnega stroja, ki je dovajal kaznilnici električni tok.

Okrog desetih so glavne luči ugasnile. Na hodniku in po celicah je postalo nekoliko temneje in v kaznilnici je zavladala tišina.

Legel sem zopet na posteljo. Tisočere misli, ena bolj zamotana od druge, so mi rojile po glavi, a med njimi je bila ena, ki se mi je vračala vedno znova in ki se je nikakor nisem mogel odkrižati: Kaj ko bi pobegnili?

To se mi ni zdelo nemogoče. Moja celica je bila v pritličju in opazil sem, da je bila mreža na okencu dokaj redka. In zdelo se mi je, da ena železna palica v mreži ni posebno trdna.

Kmalu sem imel zasnovan v glavi načrt pobega. Ko sem pa malo razmišljal o njem, sem ga zavrnil. Pobegniti? Mar sem mogel storiti to? Kaj bi se pa zgodilo v tem primeru s mojim demantom?

Bil sem prepričan, da ga zopet dobim ob odhodu iz ječe, saj nisem imel nobenega vzroka za domnevo, da bo moj demant odkrit. Mojih čevljev sploh ni bilo treba povpraševati in verjetno je bilo, da bodo ostali taki, kakršni so bili. Podplati so bili res že nekoliko ponošeni, pete so bile pa še dobre. Potrebna bi bila res popolna nezaposlenost jetniških čevljarjev, da bi popravljali popravila še nepotrebne čevlje. Morda ni bilo razloga za tako vzemirjanje... in pa...

Končno sem zaspal, toda moje spanje so motile strašne sanje. Videl sem Edito v naročju Allana Dicksona. Ona in on sta me gledala nasmejana in me obisipala z najgršimi posvskami, potem se je pa pojavilo grozno Manzanovo obličje. Ta lopov je držal v roki moj čevljev in videl sem, kako se pripravlja s pomočjo dleta odstraniti košček pete, pod katero je bil moj demant. Pri tem je porogljivo mežikal z očmi in prepeval smešno romanco, ki sem jo slišal nekoč v Londonu v nekem kabaretu. — Potlej se je vrnila Edita to pot z Manzano pod roko. Zataknila si je demant v lase in njegov lesk mi je

jemal vid. Obraz moje ljubice je žarel. Večkrat se je na ves glas zasmejala in po vsakem smehu je poljubila Manzano.

V tistem trenutku sem se moral dvigniti v postelji in krikniti, kajti okence moje celice se je odprlo in zagledal sem srepo oko paznika, ki me je nepremično motrilo.

Znova sem omahnil na posteljo in zaspal. Toda takoj so me zopet jele mučiti težke sanje. Londonski krvnik John Ellis je skrbno pletel dolgo laneno vrv in mi jo zdaj pa zdaj pokazal, kakor da mi jo hoče zadržati okrog vratu.

Drugo jutro, ko je zapel zvonec in prebudil kaznenice iz sna, sem bil ves izčrpan in skrušen. Vendar sem pa vstal in oblekel jetniško obleko. V naglici sem jo pa oblekel narobe. Takoj sem jo sčel, da bi jo obrnil. Pri tem sem pa opazil listek, prišit na njo. Na njem je bilo napisano ime, ob katerem me je spreletel mrz: Calcraft.

Tisti, ki je prej nosil to jetniško obleko, je sam napisal svoje ime na košček platna. To je bilo ime nevarnega zločinca, ki so ga bili nedavno v Readingu obesili.

Listi so obširno pisali o tej usmrtnitvi. Bila je zelo razburljiva, kajti Calcraft, ki se je krčevito oklepal življenja, se je na vso moč otepal, ko ga je zgrabil krvnik.

Zdaj sem razumel, zakaj je plešasti možič pri pomnil, da je bila ta jetniška obleka zelo malo no-

šena. Spomnil sem se, kako je namignil na krvnika Johna.

Nosil sem torej obleko, ki jo je odložil na smrt obsojeni in obešeni zločinec.

Vsakdo bo razumel, da je bila to igra z nesrečo in da nisem mogel obdržati obleke, ki je kar gorela na meni. Ni treba, da je človek praznoveren, toda v življenju se večkrat pripeti kaj, kar spravi človeka iz ravnotežja. Tako je bilo tudi v tem primeru.

Začel sem razbijati po vratih svoje celice in zahtevati, naj mi prinese drugo obleko. Končno so mi ugodili. Čakati sem pa moral dobri dve uri, preden so mi prinesli drugo obleko. Morali so obvestiti o tem višjega paznika, on je pa šel iskat inspektorja, ki je predložil to zadevo ravnatelju. To nadlegovanje jetniške uprave mi je prineslo kvalifikacijo »upornega jetnika« in pazniki so me od tistega dne gledali po strani.

Toda vse to je bilo še malo v primeri s tem, kar se je zgodilo pozneje. Teden dni ni bilo v mojem življenju nobene izpremembe.

Toda ura trpljenja se je bližala.

II.

Mučenje na kolesu

Omenil sem že tajna avtomatska vrata, kakršna imajo angleške kaznilnice. Sestavljena so iz štirih debelih plošč in se močno razlikujejo od parketov okrog njih. Kdor jih prvi vidi, jih ogleduje s strahom, čeprav ne ve, čemu služijo. Če jih pa vidi človek, ko se odpro, misli na nje vse življenje.